ÚJ ÉLET

A MAGYAR ZSIDÓSÁG LAPJA

III. ÉVFOLYAM 48. SZÁM. | MEGJELENIK MINDEN CSÜTÖRTÖKÖN | 1947 NOVEMBER 27. 5708 KISZLÉV 14.

A CSÁKÁNY

Irta: Hegedüs Nándor

Talán akkor volt az első nagy ujságirójárás Kelet-európában, most husz évvel ezelőtt, amikor a román vasgárdista diákok összerombolták a zsidó templomokat Nagyváradon és Kolozsvárott. Az évforduló emlékei között villan fel benyem a *Times* munkatársának látogatása a porrázuzolt templompadok között. Jól megérezte, hogy valamivel több is történt itt, mint megvadult sihederek vandál pusztitása, meg is jegyezte:

— Valami robbant itt, aminek az erejét még nem ismerjük.

Egy világ tragédiája robbant és fájdalom, ott 1927 telén senki sem ismerte fel az erejét.

A történetet pár sorban össze lehet foglalni. A román diákok Nagyváradon, ebben a tulnyomóan magyarlakta városban akarták megrendezni kongresszusukat, ahol egyben több mint 20.000 zsidó lakott, kétségkivül a keleteurópai zsidóság elitje. Minthogy a román diákságot akkor már a vasgárdista szellem teljesen megfertőzte, utját merényletek és gyilkosságok szegélyezték és az előző jassii kongresszust azzal zárták be, hogy átrándultak Kisenevbe, ebbe a 90%-os, tipikusan zsidó városba és ott törtek-zuztak és brutalizáltak, — riasztó óvások futottak be a román kormányhoz: ne engedje meg, hogy 5000 fönyi félmüvelt diákhad árassza el Nagyváradot, ezt az exponált határszéli kisebbséglakta várost, mert ennek kiszámithatatlan hullámverései lehetnek. De az 5000 diák és diákleány mégis odaözönlött és nemcsak a város valamennyi zsidó üzletét összetörte, hanem a templomokban is olyan barbár rombolást és szentségggyalázást vitt véghez, amit eddig errefelé nem ismertünk. Nagyváradról átutaztak Kolozsvárra és ott fejezték be siralmas garázdálkodásukat.

Az egész világ felhördült. Pár nap mulva angol és francia ujságirók érkeztek a városba. Térdig jártak a kirakatüvegekben és ámuló szemmel nézték meg a megcsufolt templomokat, az utcákról összeszedett, cafatokba tépett tóratekercseket, hallgatták meg a zsidók véres inzultálásának részleteit. A román kormány kártérítést fizetett, a megyei prefektust áthelyezte főispánnak Szilágy megyébe, a rendőrprefektust kinevezte Bukarest rendőrségének vezetőségébe, mindezt mint büntetést, a világsajtó hetekig táplálkozott a csodálatraméltó eseményből, ami a XX-század közepén egy civilizált városban lejátszódhatott és aztán napirendre tértek felette.

Holott Nagyvárad és Kolozsvár világtörténelmi jeladás volt és talán sok minden másképen alakul, ha felismerik, hogy a világ alatt földcsuszamlás kezdődött ebben a határszéli városban.

Háromfelé csaptak ki ennek a vulkánikus kitörésnek a hullámai.

A láva különös borzongásra ébresztette a zsidóságot. Eddig azt hittük és vallottuk is, hogy a keleti zsidóság életében oly gyakran megismétlődő borzalmak: pogromok és gyujtogatások nem tartoznak reánk, nyugati zsidókra, ez csupán a primitiv, müveletlen, parlagi sorsban élő orosz, besszarábiai és moldvai zsidók dolga; ha halljuk olykor, hogy egy falut a huligánok felgyujtottak, néhány száz embert kozáksegitséggel lemészárolnak, megsajnáltuk őket, de sok szolidaritást nem éreztünk velük. Ha indult valami segélyakció, arra adakoztunk és ezzel könnyitettünk a lelkiismeretünkön. Most itt Nagyváradon mutatták meg nekünk először, hogy nincs különbség a berdicsevi és nagyváradi és kolozsvári zsidó között és nem sok évnek kellett eltelnie, amig megtudta a bécsi és berlini legmüveltebb zsidó is, hogy a berdicsevi zsidó és ő közötte sincs semmi különbség. Tanultunk-e belőle. Nem sokat. Még 1944-ben is, mikor először a felsőmagyarországi zsidókat deportálták, még azzal biztattuk magunkat: hát igen, ezt az elmaradi tömegzsidóságot elhurcolják, nem lehet rajtuk segiteni, de mi egészen mások vagyunk.

Éppenugy nem voltunk mások, mint 1927-ben a nagyváradi zsidóság. A keleti zsidó tragédia először látogatott el hozzánk. Megborzongtunk, de aztán, mint egy muló lázról siettünk elfelejtkezni róla.

Igy ment el az első megdöbbenés után a világpolitika is a nagyváradi templomrombolások mellett. Valami robbant — mondta az angol sajtó — csak nem tudta vagy nem merte bevallani, hogy mi. Hitler még nem volt uralmon, de a hitlerizmus megjelent Nagyváradon, hogy karmaiba kaparintsa azokat az államokat, amiket az első világháboru győztesei a maguk szövetségeseinek és barátjainak tartottak. Az ántánt első tág repedése nyilt meg a bepiszkolt zsidó templomok falain. A hitleri koncepció, hogy a kelet- és déleurópai államokat az antiszemitizmus mágnesével kell az angol-francia frontról elvonni, 1927-ben mutatkozott be Nagyváradon. Ha az angolok és franciák felismerik, hogy itt nem holmi átlagos pogromjelenség szivárgott át az ukrán és orosz talajból a román területre, hanem egy világhóditás vakmerő elgondolásának és végrehajtásának legembertelenebb eszköze

Ára 1 forint

Országos Rabbiképző - Zsidó Egyetem Könyvtára

nyilatkozik meg, amely szét fogja feszíteni a legszebb diplomáciai abroncsokat, még kellő idő lett volna az állenrendszabályokra. A második világháboru torz arculata vigyorgott bele a világ kérődzésébe. Ha rádöbbennek erre az arcra, akkor nem ültek volna tétlenül az angol és amerikai vezérkarok és nem jutott volna Anglia arra a sorsra, hogy amikor tényleg kiütött ez a háboru, a brit hadseregnek csak néhány ágyuja és ócska repülőgépje szálljon szembe Hitlerrel.

És ekkor lehetett előre és legbiztosabban megjövendölni a Népszövetség esődjét. Azoknak a magasztos elveknek első rettenetes arculcsapása, amiknek szolgálatára a Népszövetség alakult, Nagyváradon csattant el először. És a Népszövetség szótlanul és tétlenül vette tudomásul, hogy miként szegte meg Románia akkori reakciós kormánya azt a szerződést, amelyben magát ünnepélyesen kötelezte a határain belül élő népek érdekében „az élet és szabadság védelmére". A Népszövetség feladata volt a hires Tittoni-féle határozat szerint, hogy a nemtöbbségi népek sorsát hivatalból állandóan figyelemmel kisérje és tapasztalatai nyomán erélyesen cselekedjék is. Hogy Nagyvárad drámai napjai után ezt nem tette, ezzel bátoritást adott mindenkinek, aki semmibe vette az alárendelt népek életét és biztonságát. Amikor Hitler uralomra jutott és a zsidók ellen megkezdte megsemmisitési hadjáratát, (holott Németország a békeszerződés megkötésekor magát szolemnis nyilatkozatban kötelezte ugyanazoknak az elveknek a tiszteletbentartására, amiket más országokkal szemben szerződésbe foglaltak) az a tehetetlenség és tétlenség már annyira rendszerré fajult Genfben, hogy Hitlert utjában megállitani nem volt képes. Hitler nem félt, ismerte, mi történt Nagyváradon és tudta, hogy a Népszövetség akkor is aludt.

E szomoru évforduló napján az az érzésem, hogy még ma sem tanultak azok, akiknek okulniok kellett volna. Pedig azóta nemcsak egy-két város templomait szennyezték be és nemcsak egy-két zsidó fejet vertek be. Az a láva, ami husz évvel ezelőtt Nagyváradon felszinre tört, mintha ma sem égett volna ki. Az antiszemita vezuv ma is sustorog és sziszegő tölcsérei alatt ma is ölbetett kézzel szunyokálnak.

Akkor a diáktüntetés előestéjén meglátogattam Ciorogariu Romulus nagyváradi görög keleti püspököt. Felhivtam figyelmét a jóindulatu egyházfejedelemnek a lappangó veszedelemre.

— Milyen veszedelmet sejt ön? — kérdezte a püspök.

— Azt, hogy Nagyváradon kő-kövön nem fog maradni.

— Sötéten látja a helyzetet. A kövek nem mozdulnak el olyan könnyen.

— Bizony elmozdulnak, ha csákánnyal esnek nekik.

Igy is történt. Az antiszemitizmus volt a csákány, amivel a világ épületét szétrombolták, hogy kő kövön nem maradt. És ez a csákány ma is várja, hogy megragadják.

Glosszák a hétről

A ZSIDÓ PARTIZÁNOKRÓL érdekes és szép részleteket találunk Romain *Gary* uj könyvében, a *„Hajnal felé"*-ben, amely megnyerte a Francia Kritika Nagydiját.

A zsidó partizánok a keleti vidékeken hősies küzdelmet vivtak a német megszállókkal. De harcaik közben sem feledkeztek meg az imádkozásról.

Vilna egyik külvárosában, a vén lőportár romjai között volt az erdőben bujkáló zsidók imaháza. Itt gyültek össze péntek este és itt imádkoztak haláltáborokba hurcolt testvéreikért.

A *„Hajnal felé"* egyik fejezete leirja a romok közötti péntek esti istentiszteletet, amely után a partizánok nekivágtak az éjszakának és ujból szétszóródtak az erdőben.

Kevesen irtak meghatóbb és megrázóbb költeményt a keleti zsidó partizánokról, mint Romain *Gary,* aki *„fotomontázs"*-t készitett a fasiszta idők leghősebb hőseiről, a különböző nemzetek és fajták partizánjairól.

*

AMSTERDAM egyik legrégibb szinházépületéből, a *Hollandsche Schouwburg*-ból nem lesz többé szinház.

Az ujjáépités során zsidó könyvtárat készitenek a szinházépületből, amely a német megszállás idején gyüjtőtábor volt.

Ott, ahol keleti haláltáborokba szánt zsidók töltötték az elhurcoltatásuk előtti utolsó napokat, nem játszhat senki szinjátékot. A *Hollandsche Schouwburg*-ban annakidején a kegyetlen élet rendezte a feledhetetlenül kegyetlen tragédiát és arról, ami ott történt, sohasem lehet megfeledkezni.

A keresztény társadalom hatalmas összegekkel járul a zsidó könyvtár céljaira tervbevett szinházépület rendbehozatalához. Ez nem csoda abban a Hollandiában, ahol a munkások ökleiket használták a fegyveres német hóditókkal szemben, amikor azok elhurcolták a zsidókat.

*

SOK SZÖRNYÜSÉGET olvastunk a fasiszta korszak emberpusztitásairól, válogatott kinzásairól: arról a szinte példátlanul álló szadizmusról, amelyet voltaképp nem is lehet megfelelően érzékeltetni szóval, vagy betüvel.

De kevés olyan szörnyüséget hallottunk, legalábbis magyar vonatkozásban, mint ami a győri népbiróság előtt hangzott el, ahol *Papp* János főiskolai hallgatóról kiderült, hogy rettenetes brutalitással végezte ki az egyik deportálóhajón Németország felé szállitott magyar-zsidó munkaszolgálatosok egyrészét.

Papp János, aki „tengerésztiszt" volt, egy este a munkaszolgálatosok összes értéktárgyait elszedette beosztottjaival, majd *a szerencsétlen zsidók egész sorát a hajó kazánjába elevenen elégettette.*

A vádlott az elnök kérdésére kijelentette, hogy *nem érzi magát bünösnek. Csupán annyit volt hajlandó elismerni, hogy „rossz társaságba" keveredett.*

Néhány hét mulva ujabb tanukat hallgatnak ki az elevenen elégetett munkaszolgálatosok ügyében és azután elhangzik majd a népbiróság itélete.

*

A NAGYSÁRMÁSI VÉRFÜRDŐ ügyében vádiratot adott ki a népügyészség.

Bodrogi Ferenc törzsőrmesterről kiderült, hogy 1944 őszén — néhány társával együtt — *150 üldözött zsidót küldött a másvilágra.*

A nagysármási vérfürdőről már többizben szó volt különböző fórumokon, de nem sikerült megtalálni és letartóztatni a bünösöket.

Most megvannak a „lovagok"! Most bilincsbe kerültek a tömegvérengzés résztvevői!

Letartóztatták — *Bodrogi* Ferenc törzsőrmesteren kivül — *Szlávik* Kálmán szakaszvezetőt, *Csöknei* Gábor honvédet, *Horváth* Ferenc hadnagyot, *Müller* Antal őrmestert, *Rózsa* János őrmestert, *Falus* Sándor szakaszvezetőt és *Brandenburg* Gyula őrmestert is.

*

A KÜLFÖLDI HALÁLTÁBOROK ügyeiben egyre-másra hangzanak el a *szovjet,* az *amerikai* és az *angol* hadbiróságok itéletei. Igen alaposan dolgoznak a *francia* katonai törvényszékek is.

Mult héten a radstadti tábor tiz őrét itélte halálra a francia hadbiróság „az emberiség ellen elkövetett büncselekmények" miatt.

A háborus bünösök felelősségre vonását meghatározó nemzetközi jogszabályok, amelyekről a nagyhatalmak a nürnbergi per előtt statutumot készitettek, tudvalévően *„emberiség-elleni bünnek" deklarálják a zsidók ellen elkövetett büncselekményeket.*

A Pesti Izr. Hitközség Szabadegyetemének megnyitó előadása

A Pesti Izraelita Hitközség Szabadegyeteme 1947/48. évi tanévének ünnepélyes megnyitó előadása november 27-én, csütörtök délután 5 órakor lesz a hitközség disztermében (VII., Sip-utca 12. II. 33.). Müsorát *Stöckler* Lajos: megnyitó, dr. *Turóczi Trostler* József: Zsidó iró a XX. században (Wassermann, Zweig, Werfel).

„Lilly" NŐI DIVATSZALON
EREDETI AMERIKAI RUHATERVEK ÉS
Blouse különlegességek
FORRÓ ALADÁRNÉ
a volt SZÁSZ KAROLA cég vezetője
IV., Petőfi Sándor-utca 2. félemelet
GIRÓ TAG!

Országos Rabbiképző - Zsidó Egyetem Könyvtára

Nemzetközi sürgősségi konferencia az antiszemitizmus leküzdésére

A seelisbergi konferenciának a Vatikánhoz benyujtott határozati javaslata

Az egyházak feladata. — Üzenet az egyházakhoz

A seelisbergi konferencián, amelyről annakidején részletesen beszámoltunk, az egyházi bizottság kettős jelentést adott ki. Az egyiket a nyilvánosság számára, a másikat pedig, amely titkos jellegü volt, *javaslat formájában a Vatikánhoz, valamint a többi egyházak legfelsőbb fórumaihoz juttatták el.* A javaslatnak hivatalos áladása megtörtént és így most már nyilvánosságra került. Az egyházi bizottságnak, amely ezt a javaslatot elkészitette, a következő egyházi tagjai voltak: a konferencia egyik elnökségi tagja, a Vatikán megfigyelője Pater Caillste *Lopinot* Rómából, Miroslav *Novak* dr. a csehszlovák egyház püspöke, E. L. *Allen* dr. Angliából, protestáns teológiai tanár, *Freudenberg,* az egyházak világtanácsának részéről, Robert *Smith* Csehszlovákiából, a skót egyház képviselője és *Meyasche,* a fribourgi egyetem teológiai professzora.

A konferencián a Magyarországról részt vevő dr. *Herskovits* Fábián pesti rabbi, a magyarországi helyzetről szóló beszámolójában a problémát két szemszögből vizsgálta. Az egyrészt az egyházi neveléssel kapcsolatos kérdéseket világította meg, másrészt a problémának társadalmi, politikai vonatkozásait. Az *egyházi vonatkozások fejtegetésében többek között rámutatott arra a veszélyes hatásra, amelyet a keresztrefeszités története mai formában való tanitása jelent a fejlődő gyermeki lélekre egy egész életen keresztül...* Ez a sulyos pedagógiai probléma már régen foglalkoztatja az illetékeseket, de a konferencián *Herskovits dr. előadása a konferencia müködésének középpontjába helyezte ezt az egész kérdést,* olyannyira, hogy a konferencián részt vevő egyik pszichológiai professzor a magyarországi beszámoló után bejelentette, hogy a maga részéről más témát akart a konferencia elé terjeszteni, de, mint mondotta, Herskovits dr. az egész probléma legjellegzetesebb mozzanatára mutatott rá a keresztrefeszités története és a gyermeki lélek fejlődésének összekapcsolásával és mintegy órás előadásban fejtegette a pszichológia szempontjából ennek a kérdésnek minden részletét. Igy került ez a probléma az egyházi bizottság munkaprogramjába is és *mint a keresztény egyházak képviselőinek történelmi jelentőségü javaslata mutatja, teljes mértékben magukévá tették a probléma megoldásának fontosságát.*

A Vatikánhoz és a többi egyházhoz benyujtott javaslat így hangzik:

Tanui voltunk az antiszemitizmus olyan kitörésének, amely milliónyi — keresztények között élő — zsidó embertársunk üldözését és kiirtását jelentette. Bár a katasztrófa egyaránt sujtotta az üldözőket és üldözötteket, és megmutatta a zsidókérdés jelentőségét teljes sulyában és sürgősségében, **az antiszemitizmus mégsem vesztett heves égéből, hanem azzal fenyeget, hogy az emberiség mind szélesebb körébe hatol el, megmérgezi a keresztények lelkét** és végül is felelőssé teszi őket egy borzalmas következményekkel járó bünért.

A keresztény egyházak elég gyakran rámutattak ugyan az antiszemitizmus kereszténységellenes jellegére, mégis borzadállyal kell megállapitanunk, hogy a szeretet evangéliumának kétezeréves hirdetése nem volt elegendő arra, hogy a keresztények között a zsidók ellen különböző formában megnyilvánuló gyülöletet és megvetést megakadályozza.

Mindez nem történhetett volna meg, ha minden keresztény hivő engedelmességével követi Krisztusnak az isteni kegyelemről és a felebaráti szeretetről szóló tanitását. És ez a hivő engedelmesség rávilágitott volna arra is, hogy a keresztény tanok tanitásánál és magyarázásánál kerülni kell mindent, ami bármi módon is táplálhatná az antiszemitizmust. Sajnálattal kell megállapitanunk, hogy ezen a téren gyakran hiányzott a szükséges éberség és a jóakarat.

Éppen ezért **azzal a kéréssel fordulunk az egyházakhoz,** szenteljenek nagy figyelmet ennek a nyugtalanitó ténynek. Bizalommal reméljük, hogy minden egyház világosan elmagyarázza hiveinek, hogy a **zsidóság ellen nem kell harcolni, hogy nagy veszélyek származhatnak a keresztény hitelvek hamis, elégtelen vagy téves értelmezéséből az oktatásban és a prédikálásban egyaránt, másrészt, hogy az Ószövetség annyiszor megpróbált népe iránt mindenképpen kell a testvéri szeretetet ápolni és fejleszteni.** Ezeknek a törekvéseknek az elősegitésére a következő pontokra hivjuk fel a figyelmet:

1. Hangsulyozandó, hogy egy és ugyanaz az Isten szól mindnyájunkhoz az Ó- és Ujszövetségből.

2. Hangsulyozandó, hogy Jézus zsidó anyától, Dávid nemzetségéből és Izrael népéből született és hogy az ő örök szeretete és megbocsájtása a saját népét és az egész világot átfogja.

3. Hangsulyozandó, hogy az első tanitványok az apostolok és az első vértanuk zsidók voltak.

4. Hangsulyozandó, hogy a kereszténység legfőbb parancsa: Isten és felebarát iránti szeretet, már az Ószövetségben is kinyilatkoztatott. Ez a parancs, amelyet Jézus megerősitett, egyaránt kötelező keresztényekre és zsidókra és pedig minden emberi vonatkozásban és kivétel nélkül.

5. Elkerülendő a bibliai és a bibliamagyarázat zsidóságának lekicsinylése azért, hogy ezzel a kereszténység jelentőségét emeljük.

6. Elkerülendő a „zsidók" szónak kizárólag „Jézus ellenségei" értelemben való használata, ugyanugy mint „Jézus ellenségei" sem kell, hogy feltétlenül az egész zsidó népet jelentse.

7. Krisztus szenvedésének az ismertetésénél elkerülendő az olyan beállitás, mintha valamennyi zsidó, vagy csak a zsidók egyedül lettek volna részesek Jézus megfeszitésében. Ezt a tények is bizonyitják. Nem csak a zsidóság egyedül felelős ezért, hisz a kereszt is, amely mindnyájunkat megment, azt tanitja, hogy Krisztus mindnyájunk bünéért halt meg. Minden keresztény szülőt és nevelőt figyelmeztetni kell arra a sulyos felelősségre, amelyet a szenvedés történetének felületes magyarázatával magára vállal, arra a veszélyre, hogy gyermekeik és hallgatóik tudatlan — akaratlan vagy nem akarva — idegenkedést oltanak be. A gyermek egyszerü lelkében, amelyet a Megváltó iránt érzett szenvedélyes szeretet és együttérzés teljesen elragad, a Jézus üldözői ellen érzett természetes utálat könnyen átalakulhat a minden idők — tehát a mi időnk — zsidósága ellen táplált és megkülönböztetni nem tudó gyülöletté.

8. Ha a Szentirásban örjöngő tömegek akozódásairól vagy orditozásairól van szó („Az ő vére rajtunk és fiainkra"), a szöveg magyarázatánál mindig rá kell mutatni arra, hogy ez a kiabálás nem ér fel Urunk következő szavaival: „Atyám, bocsáss meg nekik, hisz nem tudják mit cselekednek" és hogy ez utóbbi szavaknak végtelenül több sulyuk van.

9. Nem kell helyt adni azoknak az istentelen kijelentéseknek, mintha a zsidóság elátkozott, megvetett és állandó szenvedésre kárhozott faj volna.

10. Nem mellőzhető annak a ténynek ismertetése, hogy az egyház első tagjai zsidók voltak.

Mindezért a következő gyakorlati javaslatokat tesszük:

Az iskolai oktatás minden fokán és annak kereteln kivül is be kellene vezetni — vagy ahol már megvan, kiépiteni — a zsidókérdésnek és a zsidó nép történetének mind a bibliai, mind pedig a bibliamagyarázati korra vonatkozó tárgyilagos és alapos ismertetését.

Ezeket az ismereteket megfelelő formában elérhetővé kell tenni valamennyi keresztény réteg számára.

A keresztény kiadványokban, különösen a tanügyi vonatkozásu irodalomban, helyesbitendő volna minden olyan megnyilatkozás, amely ellentétben van a fenti tételekkel.

Közös fáradozásunkban Pál apostol szavai irányitottak bennünket. (Róm. 11. 28—29.)

A moszkvai Zsidó Antifasiszta Bizottság választávirata

Megirtuk, hogy a Szovjet-Zsidó Kulturkapcsolatokat Ápoló Bizottság, az októberi szovjetforradalom 30 éves évfordulója alkalmából rendezett ünnepségről üdvözlő táviratot küldött a moszkvai Antifasiszta Zsidó Szövetségnek is. Erre a táviratra a következő válasz érkezett:

Szovjet Zsidó Kulturkapcsolatokat Ápoló Bizottság

Budapest, Sip-utca 12.

A Zsidó Antifasiszta Bizottság szivből köszöni az Önök üdvözletét és kivánságait a szovjet nép 30 éves nagy októberi szocialista forradalma évfordulójának alkalmából.

Zsidó Antifasiszta Bizottság Moszkva

Visszatért orosz hadifogolyok!

Berkes György

gépészmérnök 1942 karácsonykor a 108/25 szepsi (Kassa melleti) munkásszázaddal az orosz harctérre került. 1943 február elején fogságba esett. Ki bármit tud róla, sziveskedjék felvilágositást adni. **Berkes Györgyné, Budapest, VI., Székely Bertalan u. 5.**

Aki tud valamit

Dr. Friedmann Károlyról

akit 1944 dec. 27-én a Szerb utca 17-ből a nyilasok elhurcoltak, nagyon kérem értesitse feleségét, **IV., Ferenciek-tere 3. I. emelet 7. alatt.**

Országos Rabbiképző - Zsidó Egyetem Könyvtára

A Kivándorlókat és Visszavándorlókat Védő Iroda közlései

Venezuela saját konzulátusa közhírré tette, hogy a beutazási vizum elnyeréséhez az eddig szükséges hatósági orvosi bizonyítványon kívül lámlőlási bizonyítványt, diftaszelleni oltási bizonyítványt és a tüdőről röntgenfelvételt kell csatolni. A bizonyítványt minden egyes esetben hatósági, helyi vagy a főkonzulátus genfi orvosa: dr. *Ferrier* kell, hogy kiállítsa. Magyarnyelven kiállított bizonyítványnak hatósági fordítása szükséges.

*

Mauisz Adolf Amerikában elhalt honfitársunk hagyatékában érdekelve van *Steiner József* és *Rózsa volt debreceni* (József királyi) utca 62 lakosok. A debreceni polgármesteri hivatal megállapítása szerint Steiner József 1945 január 19-én Budapestre költözött, — *aki neveztettnek címét ismeri, közölje a Kivándorlókat és Visszavándorlókat Védő Irodával,* Budapest, VI., Eötvös-utca 7 szám.

Egy franciaországi zsidó lap Nagy Ferencről

A „Naje Presse" című, jiddis nyelvű, párisi napilap, november 20-iki számában, G. *König* ismert zsidó publicista cikket írt a Délkelet-Európából elmenekült reakciós, antiszemita vezérekről és többek között részletes beszámolót ad Nagy Ferenc zsidóellenes működéséről is. „Kik ezek a menekültek?" — kérdi G. König és elmondja a francia zsidóknak, hogy ne lévessze meg őket a reakció érdekeit szolgáló sajtónak a hamis híradása, mert például Nagy Ferenc elkeseredett és engeszteltethetlen ellensége a zsidóságnak. Ezt nemcsak amerikai nyilatkozatai bizonyítják, hanem a parlamenti munkája is. 1942-ben a pesti náci képviselőházban azokkal együtt szavazott, akik a zsidóság kiirtását készítették elő és azt 90%-ban végre is hajtották. „Abban a pillanatban, — írja G. König — amikor éppen a Nagy Ferenc-féle reakciós antiszemitáknak a propagandája folytán Franciaországban is feltűnt fejét a náci-szocializmust követő antiszemitizmus, tudnia kell a francia zsidóságnak, hogy sem Nagy Ferenc, sem az Anders párti Mikolajčik, nem ártatlan báránykák, hanem a haladásnak, a békének és a zsidó népnek veszélyes ellenségei," — fejezte be „Mond meg nekem, kik a te barátaid?" című cikkét G. König.

METEOR CSILLÁR
„minőséget jelent"
Podmaniczky-u. 27. József-krt 44.

A stockholmi zsidó hitközség elnöke Budapesten

Hétfőn délután 4 órakor a budaörsi repülőtéren érkezett meg néhány napi látogatásra Budapestre a svéd főváros hitközségének elnöke, Gunnar *Josephson*, az ottani Chevra elnöke, dr. Samuel *Nisell* társaságában.

Fogadásukra megjelent a pesti hitközség képviseletében *Domonkos* Miksa ügyvezető, a Rabbiszeminárium részéről dr. *Hohn* István tanár.

A repülőgép az orkánszerű szélvihar miatt közel egy órás késéssel érkezett. A gépből kiszálló svéd hírelői vezetőket *Domonkos* ügyvezető rövid beszédel üdvözölte, amelyre *Josephson* elnök válaszolt.

Az illusztris vendégeket megillető meleg fogadtatás után a két elnök szállásukra hajtatott. A fogadóbizottság gazdag programmot dolgozott ki, amelynek keretén belül bemutatják *Josephson* és dr. *Nisell* elnököknek a pesti hitközség és a Chevra intézményeit, valamint a rabbiképző intézetet. Ez a látogatás minden bizonnyal meg fogja erősíteni a két hitközség között eddig is fennállott baráti kapcsolatokat.

A két elnök első látogatása kedden délelőtt a Pesti Izr. Hitközség siputeai székházának szólt, ahol hosszú megbeszélést folytattak *Stöckler* Lajos elnökkel. (g. m.)

A Pesti Izr. Hitközség Szabadegyetemének előadássorozata:

1947 november 27. *Ünnepi megnyitó előadás.* Megnyitó: **Stöckler Lajos.** — Zsidó író a XX. században (Wassermann, Zweig, Werfel): **Turóczi-Trostler József dr.**

December 11. A zsidóság szerepe a modern filozófiában: **Szemere Samu dr.**

December 18. Az ereci zsidóság szellemi élete: **Szőnyi Géza dr.**

1948 január 8. A zsidóság és a magyar irodalom: **Zsoldos Jenő dr.**

Január 22. Zsidó lelki-egészségvédelem: **Fisch Adolf dr.**

Február 5. A zsidóság szerepe az orvostudomány fejlődésében: **Benedek László dr.**

Február 19. Az asszimiláció kora: **Komlós Aladár dr.**

Március 4. Heine és a zsidóság szerepe a szabadságharcokban: **Turóczi-Trostler József dr.**

Március 18. A zsidóság szerepe a magyar szabadságharcban: **Grünwald Fülöp.**

Április 1. A zsidóság és a szabadságharc irodalma: **Waldapfel József dr.**

Április 14. Új társadalmi forma kialakulása Izraelben: **Gelért Endre.**

Május 6. A zsidó zene és Ázsia zenéje: **Szabolcsi Bence dr.**

Május 20. Zsidó dráma az ókorban: **Waldapfel Imre dr.**

Június 3. Zsidó élet a Szovjetben: **Gergely Sándor.**

A Szabadegyetem előadásait mindenkor csütörtök délután ½7 órai kezdettel tartjuk a Hitközség dísztermében, VII., Sip-u. 12., I. em. 33.

Az előadások látogatása díjtalan.

Hagyatéki tárgyalásra meg kell idézni az Országos Zsidó Helyreállítási Alapot

A Zsidó Helyreállítási Alap érdekeinek védelme céljából — az Országos Iroda kérelmére — az Igazságügyminiszter 95.083/1947. I. M. szám alatt fontos rendelkezést tett.

Többizben előfordult ugyanis, hogy a deportálás és nyilasdulások folytán elhalt hittestvéreink hagyatéki tárgyalásairól a Helyreállítási Alap nem szerzett időlegesen. Ennek következtében több esetben fordult elő, s esetleg a jövőben is előfordulhat, hogy az Alap tudomása nélküli tárgyalnak olyan hagyatékot, amelyekben az Alap az örökös. Mindhogy pedig erről nem szerez tudomást, — egyes esetekben jóhiszemű módon — az Alap elesheti az őt jogosan megillető örökségtől.

Ezért az Igazságügyminiszter az Országos Iroda kérelmére felhívta a közjegyzői kamarákat, értesítsék a területükön működő közjegyzőket, hogy az 1916:XXV. tc. 2. §. (2) bekezdésének első és második mondatában megha tározott személy hagyatéki ügyében *a hagyatéki tárgyalás határnapjára az Országos Zsidó Helyreállítási Alapot akkor is meg kell idézni, ha az ügy adatai örökös hiányára nem mutatnak.*

Jön! Mazel in Liebe Jön!

Tisztujító közgyülések

A Munkaszolgálatosok Országos Antifasiszta Szövetsége *nyíregyházi főcsoportja* november 16-án tartotta tisztujító közgyülését. A közgyülésen megjelentek a környékbeli városok MUSz csoportjainak küldöttei is és a nagyon értékes főtitkári beszámoló megtárgyalása után titkos szavazással választották meg az uj vezetőséget. A 3 tagu jelölő bizottság hivatalos listája kapta a legtöbb szavazatot, így *Kádár* László országos alelnök, választási biztos, olvasta fel a választás eredményét. Díszelnök: *Reviczky* Imre, elnök: *Solt* Sándor, üv. elnök: dr. *Jánosi* Zoltán, alelnökök: *Kaupf* Sámuel, *Ungár* Miklós, *Sipos* Miklós, *Földes* Jenő, *Szemoczi* Andor, *Geiger* György, *Frankfurt* Sámuel, *Krausz* Lipót, főtitkár: *Kálmán* Ervin.

A közgyülésen megjelent dr. *Morgenstern* Benő, a nyiregyházi most megválasztott főrabbija is, aki szívhez szóló szavakkal emlékezett meg a Szövetség mártirhalált halt tagjairól és az egység megteremtésére hivta fel a közgyülést.

A megválasztott vezetőség hozzálátott a bajtársi szellem ápolására és arra, hogy a közösség érdekeit megvédik és demokráciánk megerősödését fogják szolgálni.

*

A Munkaszolgálatosok Országos Antifasiszta Szövetség *győri csoportja* is november 16-án tartotta tisztujító közgyülését. Az Országos Központ részéről *Kallós* Imre ü. v. titkár elnök és dr. *Grossmann* Sándor főorvos, a XIII. kerületi csoport elnöke képviselték. A gyülést nivós mozgalmi tájékoztató vezette be. A választásokat megelőzően, elnök továbbra is dr. *Fülöp* járási főjegyző, főtitkár: *Boros* István maradt. A közgyülés elhatározta, hogy a csoport mozgalmi életét tovább fejlesztik és a klubszerű élet megindítására is berendezkednek.

*

A MUSz Szövetség *kaposvári* és *egri* csoportjainak nagygyülései november 30-án lesznek.

Oroszországiak!
Ki tud
Grósz J. Jenőről
(órás)
bevonult 1942 március 18-a Aszódra, a 101/35. századhoz. Utolsó hir 1943 január 17-ről Gzelgerszknál érkezett. Aki tud róla, értesítse Grósz J. Jenőnét, Bp., VIII., Teleki-tér 3. I. 3.

Székely Emil ékszerész Rákóczi-út 26
Brilliánst, ékszert, aranyat, ezüstöt, órát vesz, cserél és elad.

Országos Rabbiképző - Zsidó Egyetem Könyvtára

A HANG

Irta: György Éndre

AMELLETT, hogy egyre jobban visszafelejtkezem a multba, észre kell vennem a való élet megnyilvánulásait is. Igaz: önmagamnak tett fogadalmam, hogy mindaddig nem lankadok és még nem nyugszom, amíg „ki nem irtam" magamból mindazt a rémséget, amelyet az elmult évek belémoltottak. Ezért még sem hallgatom azokat a keneles szövegeket, amelyek azt duruzsolják, hogy talán a „megbékélés érdekében" ahha kellene hagyni a borzalmak *egy kis töredékének* (mert hiszen az *egész* visszaidézésére nem elegendő egy emberöltő és még kevésbbé elég egy, egyetlenegy ember magyon is véges ereje) feldolgozását. Mondom, oda sem figyelek. Ha pedig eljut egy-egy hangfoszlány a „bübájosok" fülkéjéből a fülkagylómhoz, akkor megdühödöm. Értem én, nagyon is megértem, hogy az ő-fasisztáknak, meg a neofasiszáknak nem olyan nagy örömük a jégeső kopogását, mint az végigtáncol tar kopolyájukon, hallgatni. De azért mert ők nem szívesen dugják ki a kobakjukat a vihar ellen védő eresz alól, a magasságos Ég mégsem szünteti be a jótékony és üdítő esőt. A szabadon folyó helyárok ellen nincs más védekezés, mint a becsületesek összefogása; mint az, ha bilincset rakunk véres kezükre és átadjuk őket az igazságszolgáltatásnak. Lehet, hogy bünnek reájuk olvasása nem tul kellemes nekik, hiszen ezektől szívesen szabadulnának azzal a fulságosan egyszerü és kényelmes módszerrel, ahogyan a csempészek, — hogy dugárut tartalmazó csomagjaikat kidobják a robogó vonat ablakán. De nem lehet unalmas és sohasem lehet elég, hittestvéreinknek, a megkinzottaknak és a halálba hajszoltak martalékainak, akik egyetlen vádlanuk meg ne szédüljenek a szirénhangoktól, ne gyengüljenek és ha lankadjanak, mert csak erre az ezernyi sarokból még mindig reájuk acsarkodó bestia.

●

EZNEK A CIKKNEK tartalmára tehát ellagyom „kedvenc" vadászterületemet és az ilyen fulkározó fenevadakat. Lágyabb dombok, kiesebb csalitok és szelidebb berkek felé fordítom tekintetemet. Megpróbálok *befelé nézni* magunk és intézményeink felé. Én már annyiszor dicsértem jogosan ama személyeket, akik hatalmas akarással a semmiből építettek heton-biztonságu talajt a bizonytalanul illegő-billegő maradék-zsidóság talpa alá, hogy ez jóelőre felmenti a borsánalkérésül, magyarázkodástól és attól a veszedelemtől, hogy félreértenek, vagy pláne: szándékosan félremagyarázzanak. Mindjárt elöljáróban ki is jelentem, hogy a hatalmas tömegben, sőt szerencsére többségben levő jókat, a szives szavunkat, az igazán segiteni akarókat, a simogató kezüeket, a gyengék párfogóit természetesen egyetlen zokszóval sem illetem. Ellenkezőleg: dicsérő elismerés jár nekik azért, hogy szinte pereny szünet nélkül törik mások könnyeit, miközben a magukéról teljesen megfeledkeznek. Nemcsak a jótékonysági szervek vagyont jelentő, felmérhetetlen és felbecsülhetetlen segitsége, de az ezt közvetitő kezek nélkül sem tudott volna a gettó és deportálás után az alig pislákoló élet ujra fellobbani, erőre kapni. A vezetők szikiaszilárdan és elszántan állanak a vártán, mert hiszik és meggyőződésük, hogy a búla és elsimerés zugó lapsainak haugja mellett, vagy annak elmaradása esetén is, teljes lélekkel, emberfeletti odaadással kell végezniök, folytatniok munkásságukat. Nem számitanak ismételt „kiirtásokra", mint a szinpadon a primadonnák és nem is akarnak tetszelegni a nagy nyilvánosság rivaldafényében. Csak dolgozni, csak adni, csak menteni a menthetőt... Majd évek multva, a távolság hüvös, objektiv és tompa világitásában mindenki maga állapithatja meg, mit jelentett az a segitség, amit a hét szük esztendőben ezek a jótékonyak (nem csupán a jótékony) zsidó intézmények, szervek és emberek ontottak az ujjáéledést hozó bőségszaruból...

●

AMIKOR TEHÁT a magam tapasztalatai alapján is sponián lelkesedéshől meghajtom előttük az elismerés zászlaját és áladom nekik a megbecsülés pálmaágát, nem hallgathatom el azt, amit a *hangról*, egyesek hangjáról, a kimélletlenek, nyersek, az idők szavát, a saját helyzetükel kellően fel nem ismerők és az előjük járulók erkedtségét — mint enyhitő körülményt — nem mélláynyolók tónusáról, a pompásan és összehangoltan működő nagy zenekar kissé diszszonáns hangzatairól közöltek velem hüséges olvasóim. Beszélnünk kell egyszer erről is, még pedig azzal a szeretettel, jóakarattal és javitó szándékkal, amellyel minden probléma, de különösen a *mi ügyeink* felé közelitünk. A magyar demokrácia szerencsére már olyan erős — bármennyire igyekeznek is épületét a szélsőjobboldali agitátorok alásni, — hogy kemény kézzel, határozottan és győzedelmesen ver vissza minden vakmerő támadást. A mi belső szerveink is olyan biztonsággal állanak a jól és eredményesen végzett munka talapzatán, hogy nincs szükség semmiféle elkenő szándékra, elnlzott kiméletlességre, mesterséges gyöngédségre. Ellenkezően: az épitő kritika csak fokozza a biztonságot. A kusza ágak lenyesegelése izmosabbá, fejlődésképesebbé teszi az egészséges fát.

●

IGY, ezzel a keriészkedő szándékkal és ezzel a gyógyitó kertészolióval közelitünk jótékony szervezeteink terebélyes tölgyéhez. Mint mondottam, itt-ott a hangot kifogásolják. Azt a csikorgó, rekedt, régi stilusu megnyilatkozást, amely sehogyan sem illik a mai időkhe. Még kevésbé lehet a *szociális* irányu cselekedetek kisérőzenéje, hiszen — mint ezt az uj kor szellemét megértő vezetők diktálják — *adni* manapság már nem ugy kell, mint régen. Most segitenek, talpraállitanak, uj életlehetőséget teremtenek, de nem alamizsnát dobnak, amelyel valaha megszégyenitették azt, akinek ridegen, lenézően és fagyos szivvel odavetették. Most ugy adnak, hogy az ne fájjon, hanem igaz örömmel, felszabadult érzésekkel töltse el az adakozót és a megajándékozottat egyaránt. Az ügyintézőnek át kell érezne a „kérelmező" keserves helyzetét és azt, az amugyis alárendelt szerepet, kisebbségi érzelet, amit maga a kényszerü kunyerálás jelent. Ezen a lelki zavaron, szorongáson kell mindenekelőtt átsegiteni azzal, hogy elébe járulunk és felbaráti, sőt lestvéri igyekezettel kalauzoljuk azon a zeg-zugos uton, amelyen különben elévedne és amely ügyének elintézéséig vezet. A *fejek* álértik és tudják ezt, de nem mindon *kéz*, főként nem mindegyik *láb* ideg antennája fogja fel teljes bizálatlansággal az agyvejekből kiangázott rendelkezéseket. A lábak rendellelésből és természetéből következik, hogy azokat nem lehet szelid mozdulatokra felhasználni, hanem olykor — hasak jelképesen is. — agresszív cselekedetre ragadtatják magukat. A lábak jelzik azt, hogy „kivül lágyabb" és a lábak válnak valóra az adomabeli gazdag ember, a rideg „nagyökös" áérzékeny sólnéját és óhaját: Meghamad a szivem, dobják ki! És ugyancsak lézek azok, akik (illetve, lábról lévén szó: amelyek) nem birják a szegényszagot, finnyásak, kényesek, finomkodók, tehát gyorsan tuladnak azon, aki álomvilágukat megzavarja. Minden segitség és utbaigazitás nélkül tovább küldik az alkalmatlankodót; nem baj, hogy összevissza kanyarog majd az ulveszlőben. A fő az, hogy ezt a mimóza-lelket ne zavarja. A gyöngéd lény persze azzal sem törődik, hogy mennyire megsebzi a lenézéssel és felülről való kezeléssel valakit, aki nála — a szerencse gyermekénél, a fülött szobában sütkérező kores növénynél — sokkal különb. Pedig nem volna szabad megfeledkeznie arról, hogy ő csak „vagyonkezelő", nem az önmaga kincsét, hanem a köz javait osztogatja és komiszkodásával, ridegségével nemcsak az előtte *hajlongónak*, hanem irányitóinak, sőt magának az ügynek is rossz szolgálatot tesz. Arra meg egyáltalán nem gondol, mennyire fájdalmas érzéseket ébreszt az, ha ő állana a kopott irodasztal előtt. A kellemetlen hang birtokosa, bár sokat ágál a szinen, rossz szinész. Nem tudja magát beleképzelni az instanciázó „ügyfél" szerepébe.

●

EBARÁTSÁGTALAN elemek elégtételéül, de nem felmentésükre én is megismétlem a sokat hangoztatott megállapitást, hogy a második háború még jobban elmérgesitette az ugynevezett jó modort, megváltoztatta az emberek egymással való érintkezésének normáit. Hiába, az ölődlés nyers eszközei, a vadság kitörési nem a legmegfelelőbb lanitómesterei az illemtannak. Hányszor napjában tapasztaljuk ezt a legkisebb életmegnyilvánulásnál is. A villamosra felfőrtető az emberiességre hivatkozva követel magának helyet; amikor azután feljutott, ő ordit az utána jövőre: Mit tolakszik? Hát nem látja, hogy nincs hely!?... Az egyik jótékonysági szervezet asszony-vezetője kérdezte tőlem e héten: — Tessék már megmagyarázni, mi alakitja át az embereket, be idejönnek. A legfinomabb, legmüveltebb, legelegánsabb szelidségü nők és férfiak már az ajtóban kivetkőznek eredeti formájukból és minden ok nélkül modortalanokká, követelődzőkké, goromhákká és bosszantókká változnak. Semmi szükség nincs a veszekedésre, dühre, fenyegetőzésre, mégis kitör belőlük a fenevad!... Mi az oka ennek!?... A türelmetlenség kiindulópontja nyilván az üb-

Munkát a munkaszolgálatosoknak!

Bármilyen munkaalkalom

bejelentése: Bethlen-tér 2 I. em. 36

A munkaközvetitlés a Szakszervezet utján történik

Országos Rabbiképző - Zsidó Egyetem Könyvtára

döztetés éveiből bennük maradt és idegeikben még ma is vibráló páni félelem; a kisemmizettségnek, megcsalatottságnak, félrevezetettségének ugyanebben az időben gyakran átélt bántó érzete. A hivatásos üldözőkön kívül talán a saját fajtánkbeliek, a „jupek" (zsidó rendőrtisztek a deportáló táborokban) és a más országbeli Józsefek, akik rajtunk élték ki hatalmi vágyaikat, s akik egy tányér levesért eladták testvéreiket, szintén hozzájárultak egy-egy bőrtöltéssel ehhez. A hibás hangvétel innen származik. Lehet, hogy néhány esetben mindkét részről. Egyaránt hallatnak ma is falsh hangokat, akik *akkoriban* és *ott* hibásan énekeltek, s megzavarták a kórus zengését. Nem kétséges, hogy kitűnő énektanáraink kiküszöbölik a disszonanciát és a gixerek elkövetőinek eltávolításával megteremtik a tökéletes összhangzatot a harmóniát.

●

A KINEK a kifogásolt hang nem a hangja, ne vegye magára és főként ezentúl se vegye — a szájára.

Komlós Ottó székfoglaló beszéde

„*A halk suttogás hangja . . .*" a székesfehérvári rom-templomban elmondott székfoglaló beszéd (Székesfehérvár, 1947. Különlenyomat az ORE Értesítőjéből, 16 oldal) címe Illés próféta látomására utal, hogy a viharban, a földrengésben, a tűzben hiába keresi az Urat, de megtalálja a „suttogás halk hangjában." Nem Isten akarta a szennyes áradatu vihart, — tanítja Komlós — sem azt a földrengést, amely szerte Európában elpusztította a családi otthonokat, sem azt a tüzet, amely a hamvasztókban égett. „Kard, ha esőtten, vér, ha csobban — Csak az ember vétkes abban" — idézi Babits szép sorait. De a „*halk suttogás*"-ban, a szeretet, a hit, a zsidó szellem hangjában, a templomok és az iskolák hangjában Isten szava, élet és remény szól a zsidóságnak.

A tanításokban gazdag beszédet — a martirokra, különösen a felejthetetlen *Hirschler* Pálra való meghatott emlékezés után — emelkedett hangú imádság fejezi be, amelyben gyülekezetére, a Szentföldre, a demokráciára s a zsidó népre kér áldást.

A finoman kiállított különlenyomat külső megjelenése összhangban van a beszéd tartalmának választékosságával és formájának eleganciájával.

BENOSCHOFSKY

PERZSA
SZŐNYEGEK
VÉTEL ELADÁS UNGÁR Király-u. 14 és Rákóczi-út 24

Visszakövetelési jogok érvényesítésének záros határidője Ausztriában

Az osztrák törvényhozás három „helyreállítási törvényt" (Rückstellungsgesetz) alkotott, amelynek tárgya — egyebek között — a faji okokból elvont vagyonoknak és vagyontárgyaknak, valamint megélő jövedelmüknek visszadása. Külföldön lakó jogosultak jóváírási igényeiket csupán osztrák ügyvéd útján érvényesíthetik, akiknek közjegyzőileg hitelesített meghatalmazását az osztrák konzulátussal is felül kell hitelesíttetni. *Az igények érvényesítésének határideje: 1948 március 31.*

Sós Endre rádióelőadása a fasiszta iskoláról

Sós Endre nagy érdeklődéssel fogadott rádióelőadást tartott *A gyilkosok iskolája* címmel a fasiszta iskoláról, amely mottóul választhatta volna *Grillparzer*nak azt a régi megállapítását:

„Der Weg der neueren Bildung geht
Von Humanität
Durch Nationalität
Zur Bestialität."

A fasiszta müveltség — inkább azt kellene mondanunk: müveletlenség — útja csakugyan, *a nacionalizmuson keresztül, a bestialitásig vezetet.*

Sós Endre ismertette, hogy miként ébresztette fel a Harmadik Birodalom — *Nietzsche*, Houston Stewart *Chamberlain* és *Lagarde* tanításainak segítségével — az *„északi felsőbbrendüség"* tudatát és a *faji gőgöt*. Már a kis iskolásgyermekek azt hallották, hogy vannak uraikodásra hivatott és rabszolgaságra termett fajták. *Hitler azt hirdette, hogy a gyermekeket elsősorban gyülöletre kell nevelni, mert csak a gyülölettől sugallt fanatizmussal és lendülő hisztériával lehet történelmet formálni.* A hitleri gyülöletmozgalma az SS brigantikat és a haláltáborok őreit.

A nácik hadjáratot indítottak a *Biblia* és különösen a *Tizparancsolat* ellen, amelyet nemcsak azért vetettek el, mert „szemita" eredetü volt, hanem azért is, mert arra tanítja az embereket, hogy ne öljenek. A birhedi *Der Stürmer* cimü náci folyóirat táblákat készittetett az iskolák számára. Minden tanteremben ott függött ez a tábla: *„Nincs szükségünk papirra irott Tizparancsolatra! Egyetlen parancsolónk van: Hitler!"*

A nácik mindenből „zsidókérdést" csináltak. Az egész történelmet „zsidó alapon" magyarázták. *Faji küzdelmek mesével akarták elhomályositani a történelem igazi osztályharcos értelmét.*

Sós Endre azután ismertette a „gyilkosok iskolájának" nélkülözhetetlen tankönyvét. A faji szempontok domináltak még a természettudományban is. A magyar származásu *Lénárd* Fülöp vállalkozott arra, hogy „fajtiszta" fizikát, ugynevezett *Német fizikát* találjon fel. *A fasiszta iskola fizikai és matematikai tankönyveiben nyilt gyilkolási propaganda folyt.* A kisebb és nagyobb diákok hadirepülőgépekről, gyujtóbombákról, tengeralattjárókról, és golyószórókról szóló példákat kaptak.

Rousseau valamikor azt hirdette a pedagógusoknak, hogy elsősorban *emberré* neveljék a gyermekeket. A horogkeresztes iskola elsősorban *gyilkosokká* nevelte a fiatalokat. Ezért jelent olyan keservesen nehéz feladatot a holnap szempontjából a fasiszta szellem kiküszöbölése.

Emlékműavatás Tiszadobon

Lélekemelő ünnepségét rendezett f. hó 16-án vasárnap Tiszadob község 8 tagot számláló megmaradt zsidósága. Az ünnepségen részvettek a katolikus egyház plébánosa, a református egyház lelkésze, az összes pártok, az iskolák és a község lakossága a társadalom minden rétegéből, párt és felekezeti különbség nélkül.

Az emlékmü a leromlott templom helyén a község főutcáján állittatott fel a lizparancsolat táblájának formájában, melyen hatalmas aranybetük hirdetik az Igét „Ne ölj!", és a fehér márványba vésett aranybetük örökitik meg hatvanegy deportálásban elhunyt mártir nevét.

Az avatóbeszédet dr. *Weisz* Miksa debreceni főrabbi tartotta meg. Lélekbemarkoló szavakkal ecsetelte az ártatlan gyermekek, a galambleikü öregek, apák és anyák sorsát, kik hittük és zsidóságuk szilárdságában mentek a biztos halálba, hogy füst és hamu alakjában áldozzák fel életüket értünk. Beszédét gyönyörü imával zárta és kérte a Mindenhatót, hogy adjon tartós békét és nyugalmat a sokat hánytatott zsidóságnak és az épülő Szentföldnek.

Az emlékmünél beszédet mondott még a katolikus egyház képviseletében a helybeli plébános, a református lelkész és az összes pártok.

Láttunk siró öregasszonyokat, kik sirattak a jó szomszédokat, láttunk könnyező iskolás gyermekeket, kik az iskola- és játszópajtásokat könnyezték meg. Hallottuk a katolikus lelkészt, aki osztozik fájdalmunkban, de ő is siratja és várja harminc év óta az orosz hómezőkön maradt édesapját. Hallottuk a református lelkészt, aki összehasonlitotta sorsunkat a magyar sorssal.

A szózatot *Halász* József debreceni és *Katz* Izsó miskolci főkántorok tették el, kiknek gyönyörü imái könnyekig hatották meg a hallgatóságot.

A VARSÓI JIDDISCH SZINHÁZ
továbbfolytatja nagysikerü vendégjátékát a Zeneakadémia Kamaratermében
minden hétfőn, kedden és szerdán este pontosan 1/2 8 órakor, szombaton és vasárnap délután pontosan 4 órakor. Színre kerül a szenzációsan eddig is nagy sikert aratott
Der Amerikaner Chussen
(Amerikai vőlegény)
cimü nagyoperett 3 felvonásban, eredeti jiddisch dalokkal, táncokkal, humorral,
a közkedvelt
MISCHA BERNSTEINNEL
a főszerepben
Két és fél órás nevető orkán!
Okvetlen nézze meg! * Fütött nézőtér!

REPÜLŐ BOY
áruszállitás,
kézbesités
legolcsóbb.
Ó-utca 15 Tel: 120-541

ÜZLET-ÜZEM
átadó?
FELLNER által
kapható!
Szent István-körut 30. sz.

Országos Rabbiképző - Zsidó Egyetem Könyvtára

Cervantes az antiszemitizmus ellen

Irta: Szilágyi Géza

Alcala-ban sok zsidó élt ott valamikor, *Alkalay* és *Alkaláj* néven utódjuk ma is akad majdnem mindenütt a föld kerekségén) éppen négyszáz éve született meg az irodalom irány- és ízlésváltozásait diadalmasan álló leghíresebb spanyol írók egyike, a játékos óriás, *Cervantes*, teljes nevén *Miguel Cervantes de Saavedra*. A megbomlott lovagregények korában alkotta meg *Don Quijote* című állítólagos lovagregényét. Ezzel az önmagát karikírozó munkával nemcsak a mérgező hatású korabeli lovagregényeket ölte meg, hanem, és ez jóval többet jelent, a maga halhatatlanságát is biztosította azal, hogy megteremtette immár negyedfélszázad óta élő, de előreláthatóan, még talán néhány ezer évig el nem múló két alakját: *Don Quijote*-t, ezt az igazi „őrült spanyolt", aki azonban kábult fellengezésében is akarva-akaratlan a legszebb, legtisztább, legnemesebb, egyszóval *legeszményibb*, ma még egészen meg nem született emberlipusért harcol, valamint az örök fellengezés ellenképét, a mindig józan és kijózanító *Sancho Pansát*, aki a valóság rögeihez kötött és azokhoz szivszerint is hozzátapadó maradiság felülmúlhatatlan megtestesítője. *Don Quijote legényegében örökké harcos ideálista, Sancho Pansa örökkön konzervativ realista.* E két alak megalkotása és felejthetetlen szembeállítása untig vég jogcim a halhatatlanságra. Cervantes születésének már nagyon komolyan számbavehető *négyszázadik évfordulóját világszerte* ünneplik ezekben a hetekben, legkevésbbé persze Franco Spanyolországában. Minden kulturember, bárhonnan ered és bárhová tartozik is, lélekben kegyeletesen és hálásan megüli ezt az évfordulót. *A zsidóknak külön és különleges okuk is van erre.*

*

Egy fáradhatatlanul fürkésző, emellett szerencsés leleményű jeles bécsi irodalomtörténész, dr. Marcus *Landau* vagy negyven évvel ezelőtt akkoriban még szűz területre merészkedett. Kutatta Cervantesnek *a zsidósághoz, különösen pedig az antiszemitizmushoz való viszonyát* és e kutatás közben felfedezte *Cervantesnek egy zsidó vonatkozású két drámai játékát. Landau* megállapította, hogy Cervantes, aki hudvalevően jámbor katolikus volt, *izraelita zsidókat nem igen ismerhetett*, mert már félévszázaddal a kóllő születése előtt a keresztséget el nem fogadó zsidókat *kiűzték Spanyolországból.* De ismerhetett ugynevezett *„uj keresztényeket"*, mégpedig tömegesen, hajdani zsidóknak gyermekeit és unokáit, teljességgel hiltlü spanyolokká asszimilálódókat, jobban mondva *kényszer utján asszimilálltakat*, köztük intelligenseket, gazdagokat, nagyranguakat, nemeseket, állami főtisztviselőket, minisztereket, püspököket is. És megfigyelhette maga is, vagy legalábbis hallott róla, hogy az inkvizició állandóan éjénk és *gyanusítható figyelemmel* kisérte ezeket az uj-keresztényeket, kik közül, mi tagadás, nem egy *mint marranosz - vagy judaizáló* titokban még ragaszkodott kényszerből és életmentésből elhagyott régi vallásához és rejtekhelyeken állandóan *a zsidóság előirta ősi szertartásokat gyakorolta.* Hogy az ujkeresztények árnyékában hogyan tenyészett a *denunciálás* és miképpen virágzott a *spidiskedés* a „zsidótlanitott!" Spanyolországban is, a mindenütt zsidókat szimatoló *inkvizició* jóvoltából és hogy milyen gögösen nézték le a zsidó és mór vértől mentes „fajtiszta" régi keresztények az uj keresztényeket, arról tanuskodik a Landau felfedezte és kevéssé ismert az az adat is, hogy nyilvánvalóan *Cervantest is meggyanusithatták zsidó vérrel való, alkolmányjogilag különben nem hátrányos, „beszennyeződéssel"*, mert a költő kérelmére tulajdon édesapja 1569 december 22-én a madridi városbíró előtt három tanuval igazolta, hogy Miguel az ő törvényes fia és *sem apai, sem anyai felmenői közölt egyetlen eretnek, mór, vagy zsidó nem akad.*

*

A bécsi irodalomtörténetiró *több* adat alapján felleszi, hogy ez az eset — a korabeli Spanyolországban az ilyesmi egyáltalában nem tartozott a ritkaságok közé — ösztökélhette Miguel *Cervantest* a *Csodaszinház* (El retablo de las maravillas) című szatirikus szinpadi játékának megirására. Ebben a korabeli műfaj-meghatározás szerint *közjátékban*, (entremes) e pajkosan vidám és bátor csufolódó munkájában *Cervantes* nem a jámbor hitet, ezt szivből tiszteje, hanem a türelmetlen *álszenteskedést fricskázza föl.* A gúny ostorával vág végig azokon az ostobán gőgös, felfuvalkodott, antiszemitáskodó kortársain, akik a *zsidóktól vagy móroktól származó uj-keresztényekket* szembe és egyuttal *fölejjük helyezkedve*, kékvérüségüket, azaz tizenhárompróbás tiszta kereszténységüket fitogtatják.

A *Don Quijote* későbbi mestere, egy ősrégi meseteéma felhasználásával és a *zsidóságra alkalmazásával*, a szinpadra viszi *egy* isten hála mögöli spanyol kisváros már bárgyuan hiszékeny népségét. Ebben a községbe betoppan két csaló a maga „csodaszinházával", amely nem más, mint *díszletnélküli üres emelvény.* A csalók elhitetik a község babonás elöljáróival, hogy a csodaszinpad mutatványait csak azok láthatják, akiknek *crében egy csöppnyi zsidó vér sem folyik.* Aki nem kifogástalanul fajtiszta, *nem lehet részese a csodának*, nem láthat parányit sem. Az elöljárók és a község-tanács tagjai készséggel megadják az engedélyt a csodaszinház előadásainak megtartására. Egy másodpercig sem kételkednek a maguk dolgában. Igazán nem tartanak attól, hogy nem élvezhetik majd a mutatványokat. Zsufolt padsorok előtt megkezdődik a belépőjegyes előadás. Az egyik csaló, aki a pergőnyelvü kikiáltó és bemondó szerepét vállalta, sorra előadja, *milyen élőképeket lát majd a nagyérdemü közönség.* Látnia kell előbb *Sámsont*, ahogy a filiszteusokra rádönti templomuk oszlopait, majd egy megvadult bikának a száguldását, továbbá fekete és fehér egereknek a nőket megriasztó fulkosását, oroszlánoknak és medvéknek kelrecükből való fenyegető kitörését, a szinházat elárasztó vizáradást, végül pedig a keresztelő Szent János halálát okozó *Heródiás leányának* vértforraló buja táncát. Természetes, hogy mindezek a változatos mutatványok, ezek a sokszinü és sokhangu élőképek egyáltalában nem láthatók. Ámde ellenállhatatlanul erős a *csaló* és *kiáltó szuggeszciója* és mindenki nézője borzad annak lehetőségétől, hogy akárcsak egy csöpp zsidó vér is lappang benne. Igy tehát kivétel nélkül valamennyien, a polgármester, a városbiró, a jegyző és irnoka, az elöljáró és a közönség tanácsosai, a városka gazdagjai és szegényei, öregei és ifjai, férfiai és női egyaránt egymás mellé zsufolódva a csodaszinház üres emelvényéhez vitt padokon, az állitólag látható élőképek jelleghez képest *majd világoson, majd megrendülve követik* az „előadást". Belül remegnek, mert hiszen *semmit sem láthatnak.* De azért, *nehogy a zsidó vérrel való fertőzöttség gyanujába kerüljenek, elszántan mimelik, hogy pontosan azt látják, amit a vakmerő bemondó fülelent nekik.* A világért sem merné, akár egy is bevallani az igazat, hogy az üres szinpadi emelvényen egy lélek sincsen, mert hiszen nem merik magukat kitenni annak a veszedelemnek, hogy a kikiáltó rájuk olvassa a zsidótól való származás „szörnyüségét". A darab végén váratlanul betoppan a csodaszinház nézőterére egy katona, aki nem lát, mert igazán nem láthat semmit. *Ezt meg is mondja nyersen.* Zsidó származásunak tartják, *zsidózni kezdenek vele*, vélt nagy fölényükben. A katona megdühödik és *egy szál kardjával szétkergeti a hep-hep-et visitó, de a kard láttára mindnyájan gyáván elhallgató és megfulamodó közönséget.*

*

Az egész közjátéknak olyan félreérthetetlen a rikító irányzata, a drasztikus szelleme, a harsány hangja, hogy egy másodpercig sem kételkedhetünk abban, kinek a pártján áll a nagy spanyol költő, a *kékvérü* keresztények (akkor még árja-

Felhivás a Kalocsáról deportáltak hozzátartozóihoz!

Felkérjük azon hittestvéreinket, kiknek hozzátartozóit Kalocsáról deportálták,

hogy mártirjaink nevét, emlékük megörökítése végett velünk legkésőbb **december hó 2-ig** közölni **szíveskedjenek. Kalocsai Izr. Hitközség Emlékmübizottsága.**

Leányárvaház keres lakat,

okleveles **tanítónőt**

Jelentkezés d. u. 3—5 között, **XIV., Hungária-körut 140. Ugyanott házmester is felvétetik.**

BALLON átlátszó-, eső-, vihar- és lódenkabát

Márton és Szász V., Gróf Teleki Pál-utca 3.

Országos Rabbiképző - Zsidó Egyetem Könyvtára

ságot nem emlegettek) a Cervantesi játék szerint valósággal megbukult, hep-hep-et orditó, antiszemiták oldalán-e vagy pedig a nem létező csodaszinház nem látható állitólagos mutatványait kellően semmibe se vevő, tiszta szemü és eszü, becsületes katona pártján? *Cervantes*, a buzgó hivő, de nem vakbuzgó katolikus a maga korában meglepően merész és még ma is frissen ható bohóságában a zsidó vért kólyagosan szimatolókat és a korlátolt zsidófalókat *fölényesen kicsufolja* és olyan nagyot *kacag* rajtuk, hogy ennek a hahotának hangja 1560 óta — akkor tájt született meg az *ostorozó* kis darab — *még mindig élesen és töretlenül* paltog bele fülünkbe. Fájdalmas csak az, hogy ez a közjáték *négyszáz esztendő után is még mindig időszerü maradt.*

Pályázat

A Miskolci Izr. Hitközség 1948 január 1-én betöltendő

főkántori állásra

pályázatot hirdet.

Zeneileg képzett, kulturált, hangu, orth. vallásos életü **pályázók ajánlatukat a hitközségi irodánkhoz december 15-ig irásban nyujtsák be.**

ELNÖKSÉG

Kivándorlók!

Használt és uj

hajókofferok és bőröndök

nagy választékban

WEIL Népszinház-utca **26**

Telefon hivó: 136—316

PAPIR, IRÓSZER

üzleti könyvek, kartotékok, amerikai naplók és átiró könyvek.

WEINBERGER ÉS FEJÉRNÉL, VI., Deák-tér 6. (Anker-palota). Tel.: 426—613.

ÚJÉVI NAPTÁRAK!

A pontos, megbizható

„DAVAJ" BOY-vállalat

mindent elintéz. — (Éjjel-nappal) Óránként 6 Ft.

Király-utca 21. Telefon: 226-893

Gyermekágy, nyugágy bicikli, játékáru legolcsóbban **VICA-nál** Nagyatádi Szabó-utca Király-utca sarok. **50**

Amikor a jeruzsálemi főmufti leveleket intézett a bolgár, olasz és magyar kormányhoz a zsidók elpusztitásáért

Most jelent meg Londonban Bartley C. Crum könyve, *Behind the Silken Curtain* (A selyemfüggöny mögött). Ez a nagy feltünést kellő mü a palesztinai kérdés politikai és diplomáciai hátterével foglalkozik. *A szerző áttekinthette és munkájában felhasználhatta a nürnbergi per anyagát és az SS titkos levéltári dokumentumait is.*

Az iratokból kiderült, hogy a jeruzsálemi főmufti, aki most megint zavart kelt Palesztinában, nemcsak a német kormánynál követelte a zsidók kiirtását, hanem *leveleket intézett a zsidók kiirtásáért a bolgár, olasz, román és magyar kormányhoz is.*

1944 junius 25-én a főmufti, aki elárulta hazáját és Hitlerhez szökött, a következő levelet intézte *Ribbentrop* német külügyminiszterhez:

„Excellenciás Uram, már többizben felhivtam figyelmét Excellenciádnak, hogy Európából sok zsidó szökik meg azzal a céllal, hogy elérje Palesztinát. Kérem Excellenciádat, hogy tegye meg a szükséges lépéseket a zsidók szökésének megakadályozására."

1943 junius 5-én a főmufti ezeket irta a *bolgár miniszterelnöknek:*

„Ugy értesülök, hogy a bolgár kormány megengedte 4000 zsidó gyermek kivándorlását Palesztinába. Ezek a gyermekek, akár Bulgáriában maradnak, akár nem, veszedelmet jelentenek Bulgáriára nézve. Sokkal helyesebb lenne, ha Lengyelországba küldenék őket."

Egy-két héttel később a főmufti a *román kormánynál* tiltakozott 1800 zsidó gyermek palesztinai kivándorlása ellen és ujból Lengyelországot ajánlotta „kitelepitési" helyül.

Ugyanakkor tiltakozott a bolgár külügyminiszternél 900 magyarországi zsidó gyermek és 100 felnőtt átutazásának megengedése ellen.

Valamivel később az *olasz külügyminiszterhez* intézett levelet a főmufti és ebben felkérte az olasz kormányt, hogy lépjen érintkezésbe — a zsidók kivándorlásának megakadályozására — a bolgár, magyar és román kormánnyal.

1944 julius 27-én a jeruzsálemi főmufti egyszerre három levelet is irt. Egyidejüleg tiltakozott *Himmler*-nél, *Ribbentrop*-nál és *Hitler kabinetirodájában* az ellen, hogy zsidók megszökhessenek Németországból.

A *Himler*-hez intézett levélben kifejtette:

„A Balkán-államok zsidóinak megszökése ellen igen nehéz tiltakozni, amikor vannak zsidók, akik Németországból is megtudnak szökni. A németországi zsidószökések felbátoritják a balkáni zsidókat."

Az 1944 nyarán irt levelek olyan időkben készültek, amikor Keleten már néhány millió zsidó pusztult el a gázkamrákban és krematóriumokban és a balkáni zsidóság túlnyomó többsége vagy a tulvilágról, vagy a lengyelországi koncentrációs táborokból „figyelhette" az eseményeket.

A jeruzsálemi főmuftinak azonban még néhányszáz zsidó esetleges megmenekülése is fájt. Ő néhányszáz zsidó megszökése miatt sem volt rest levelekkel ostromolni a különböző országok külügyminisztereit.

3 órán belül **IGAZOLVÁNYKÉP** 2 drb 10 Ft.

Foto Párisi Nagy Aruház

STEIN LAJOS

a „Bilanzator" kartoték, könyvelési és átiró rendszer szervezője és betanitója. Amerikai, olasz és átiró rendszerü könyvelés felfektetését és betanitását vállalom.

BUDAPEST, III., ZÁPOR-UTCA 2/c.

PARÓKÁK, PÓTRÉSZEK

békebeli minőségben, művészi kivitelben

Modern hölgyfodrászati kiszolgálás

ALTSCHÜLER E. HAJMŰTERMÉBEN

BUDAPEST, VII., CSÁNYI-UTCA 12

Gervai Sándor uj könyve:

Különös arcképek

Ezuttal nagyon szeretném elkerülni azt a szokványos dicsérő módot, ahogy leggyakrabban szokták elintézni tehetséges fiatal irók jelentkezését a sajtóban. Gervai könyve, amely *„Különös arcképek"* cimen került a könyvpiacra, komolyabb méltatást érdemel s mindenképpen rászolgált arra, hogy felhivjuk a magyar zsidó irodalom hiveinek figyelmét ugy a könyvre, mint annak szerzőjére. Sok ok szól amellett, hogy külön hangsulyt kapjon e hasábokon Gervai irói egyénisége. Az első ok, hogy bátran és fenntartás nélkül a magyar zsidó kultura szolgálatába állitotta nemes tehetségével.

Nem hagyhatom megemlités nélkül, hogy Theodor Herzl, a „Judenstaat" irója és Palesztina ujtörő harcosa alig egy nagyobb ujsághirnyi teret kapott, egészben 48 sort, mig egy-egy közepesebb iró néhány oldalnyi teret. Ha fel is rójjuk Gervainak ezt, bőven kárpótolnak bennünket az iró egyéb nemes tulajdonságai. Intranzigens zsidó szellem lengi át az egész könyvét s egyetlen irónál sem hagyja figyelmen kivül azt, hogy milyen értéket jelentett az emberi szabadságért való küzdelemben.

Külön kell megemlékeznem a könyv első irásáról, melynek a cime: „József Tibor". (Egy hétköznapi ember arcképe.) Bár nem tudom meghatározni milyen műfajhoz sorolható Gervainak ez az irása, mégis a legpregnánsabban csillogtatja meg irói erényeit. Azt merném mondani, hogy ez a maga nemében egy kis remekmü, amely bármilyen nagy irónak becsületére válnék. Valóban egy hétköznapi figurának a jellemrajzát adja, de egyszersmint klasszikus keresztmetszetét annak a zsidó rétegnek, amelyet a nagyváros tenyészteli ki s minden vonatkozásban tehertételnek érzi zsidó voltát s ha valahol kérdezik, milyen felekezethez tartozik, szemérmesen, majdhogy nem szemlesütve feleli, hogy „izraelita".

Ezt a József Tibort, ezt a meggyőződésnélküli, kocsonyalényt mozgatja Gervai bravuros irásművészettel, egy mese keretében, mint munkaszolgálatost sok-sok válságon keresztül s végül rámutat arra, hogy ennek a tipusnak semmi sem szolgál tanulságul. Marad, aki volt s e zivataros események után ujra ott ül megszokott kávéházában s issza feketéjét, mintha misem történt volna....

Szerencsére ez a tipus kihaló-félben van, az uj idők rostáján ez kihull.

*

Komoly iró jelentkezett e könyvével, amely nyeresége a magyar zsidó irodalomnak.

PETERDI ANDOR

Országos Rabbiképző - Zsidó Egyetem Könyvtára

Marie Syrkin amerikai írónő nagy könyve Szenes Annáról, Abba Kovnerről, Anatol Belskyről és a zsidó ellenállás többi hőséről

A *Jewish Publication Society of America*, az amerikai nagy zsidó szövetségek és egyesületek hatalmas könyvkiadóvállalata, most adta ki Marie *Syrkin* vaskos könyvét *Blessed is the Match* címmel az európai zsidó ellenállási mozgalom hőseiről.

Nyugodtan mondhatjuk, hogy *hosszú idő óta nem jelent meg ennél jelentőségteljesebb könyv a zsidókérdésről.* Ez a mű ugyanis széleskörű összefoglalását adja azoknak a hősi küzdelmeknek, amelyeket a zsidóság egyes csoportjai a fasizmus ellen folytattak.

Marie Syrkin útja

Marie *Syrkin*, aki máról-holnapra a világ legismertebb zsidó írói közé emelkedett, nem új tagja a „szakmának". Ez a Svájcban született és egyetemi diplomáját New Yorkban megszerző írónő sok érdekes és értékes cikket publikált a *New York Herald-Tribune* és a *P. M.* hasábjain.

Hosszú évek óta elsősorban a zsidó problémák érdeklik. *A második világháború után beutazta Palesztinát, majd hónapokat töltött a különböző németországi deportált táborokban.*

Tavaly átvette a *Jewish Frontier* társszerkesztését és bekapcsolódott a cionista mozgalomba. *A legutóbbi cionista világkongresszus egyik amerikai delegátusa volt.*

Finom hangulatu és önérzettel telített zsidó verseit az Egyesült Államok zsidó kulturmatinéin állandóan szavalják. De kétségtelen, hogy *igazi népszerüségét és komoly internacionális tekintélyét most kiadott uj müve fogja megalapozni.*

Szenes Anna dicsősége — amerikai zsidó szemmel

A közel 400 oldalas *Blessed is the Match* lapjaiban zsidó hősök egész sorával találkozunk. *Keleti zsidó hősökkel és nyugati zsidó hősökkel.* De — ahogy Marie *Syrkin* megállapitja — egyik sem vetekedhet heroizmusban a magyar zsidóság soraiból kikerülő *Szenes* Annával, akinek egyik versstrófája szerepel mottóként is a könyv élén.

Szenes Anna — hősök hőse volt. Nemcsak zsidó vonatkozásban, hanem az egész világ antifasiszta küzdelme élén. Ez a fiatal pesti lány, akit a *numerus classus* és a magyarországi zsidóüldözés más fajtái Palesztinába üzték, ma már *történelmi alaknak* számit és nincs Európában vagy Amerikában olyan zsidó közösség, amelynek valamelyik intézménye ne hirdetné a nevét.

Szenes Anna, mint az angol hadsereg palesztinai alakulatainak repülőtisztje, arra vállalkozott, hogy *összeköttetést teremt egyfelől Tito és az angol csapatok olaszországi főparancsnoksága, másfelől pedig Tito és a magyar ellenállási mozgalom között.* De felhatalmazást kapott arra is, hogy megszervezze a maradék-zsidók megmentésére irányuló akciót.

Hogy mi történt Szenes Annával Budapesten és mikép végezték ki a margitkörúti vészbirák: azt nagyjából ismeri a magyar közönség, amely azt is tudja, hogy *Szenes Anna hadbirái még nem nyerték el méltó büntetésüket, sőt, az ítélkező hadbirósági tanács elnöke, aki a felszabadulás óta szabadlábon sétálhatott, nemrégiben külföldre szökött.* Szenes Anna személyében megsértették a margitkörúti vészbirák a nemzetközi jogot is, hiszen az angol hadsereg hadnagyát, aki katonai vállalkozás közben került a határőrök kezére, csupán hadifogságba lehetett volna venni; de nem kivégezletni.

Marie *Syrkin* könyvéből megismerhetjük *Szenes* Anna hősi vállalkozásának előzményeit. *Az amerikai írónő beszélgetett Szenes Anna katonai elöljáróival és tisztitársaival. Első kézből szerezte információit,* amelyek uj ecsetvonásokkal gazdagitják a zsidó hősiesség mintaképének portréját.

A vilnai gettó lázadása

Marie *Syrkin* könyvéből megtudhatjuk, hogy a varsói gettó lázadása, amelynek hire bejárta a világot, csak egy volt-a gettólázadások sorából. *A keleti zsidók nem mentek egyszerüen a hitleristák és csatlósaik vágóhidjára, hanem legtöbb helyen ellenálltak.*

1943 szeptemberében az Abba *Kovner* vezetésével szervezkedő partizánok váratlanul megrohanták a gettó német őreit és felvonultak a kapukhoz. Ugyanakkor egyik óráról a másikra plakátok árasztották el az utcákat. Szövegük a következő volt:

„Zsidók, nincs mit veszteniink. Ragadjatok fegyvert. A német és litván kivégzők a gettó kapui előtt állnak. Jönnek, hogy megöljenek bennünket.

Igy ültek meg bátyáinkat és hugainkat, atyáinkat, anyáinkat és gyermekeinket.

Ki az utcára!

Akinek nincs fegyvere, ragadjon balt.

Akinek baltája sincs, ragadjon valami ólomdarabot, vasdarabot.

Meggyilkolt gyermekeinkért!

Meggyilkolt szüleinkért!

Támadjátok meg a gyilkosokat. Minden utcában, Minden helyiségben. Minden kis darab földön. A geltóban és a gettón kivül.

Sokáig éljen a szabadság és a fegyveres ellenállás! Halál a gyilkosokra!"

A gettó lakói megértették a partizánok felhivását. A könyv népének fiaiból elszánt harcosok lettek. A németeknek házról-házra küzdeniök kellett. Minden ház erőddé alakult.

A legtöbb zsidót a végén tervmészetesen megölték a fulerőben lévő fasiszták, de *néhányszázan egy előre elkészitett földalatti kijáraton keresztül, kijutottak az erdőbe.*

A zsidók partizánok alakulata ott csatlakozott a Litván Partizán Brigádhoz, amely viszont együttmüködött a Vörös Hadsereggel.

A zsidó partizánok élén Abba Kovner küzdött, aki *eredetileg szobrászmüvész* volt, de — mint kiderült — ugyanolyan ügyességgel forgatta a kardot, mint a vésőt.

A bjelorussziai zsidó partizánok

A keleti zsidók legendás hősei közé tartozik Anatol *Belsky* is, aki *1200 zsidó partizán élén harcolt Bjelorussziában a németek ellen.*

A bjelorussziai zsidó partizánoknak egész kis települk volt az erdők mélyén. Ezt a kis telepet Anatol Belsky *„Jeruzsálem"*-nek nevezte el. *Igen, kis Jeruzsálem volt a bjelorussziai erdőségek közepette.*

1943 tavaszán a *Vörös Hadsereg* főparancsnoksága részéről egy tábornok kereste fel Anatol Belskyt, aki ettől kezdve a legszorosabb együttmüködésben állott a szovjet csapatokkal a fasiszták elleni küzdelemben.

Az irónő vadja

Érdekes, hogy Marie *Syrkin* — ellentében más amerikai zsidó irókkal — *nem szépiti az Egyesült Államok hibáit, sőt, megállapitja, hogy az Egyesült Államokat igenis bün terheli az európai zsidók nagy többségének pusztulásáért.*

A németek — vagyonuk elrablása után — rengeteg zsidót kiengedtek volna. *De ezek a zsidók nem kelhettek utra, mert nem volt hová menniök.* Csupán 1944-ben lett volna hajlandó az Egyesült Államok kormánya nagyobb számban befogadni a zsidókat, de akkor már késő volt.

Marie Syrkin könyve egyfelől hősi éposz, másfelől — akarva, vagy akaratlanul — vádirat. De mindenkép az utolsó idők legjelentősebb zsidó történelmi müve.

A Pesti Izr. Hitközség Oneg Sabbat rendezései:

1947 december 6. *Ünnepi megnyitó előadás.* Megnyitó: **Domonkos Miksa.** — A zsidó ima: **Richtmann Mózes dr.** Közreműködik: **Ábrahámsohn Manó** pesti főkánor.

December 13. A biblia és a modern irodalom (Jefta, Jóna, Judit): **Tímár Magda dr.**

December 20. A zsidók Angliában: **Lakzer István dr.**

1948 január 3. Byron Héber Melódiái: **Antal Gábor.**

Január 17. A spanyol zsidóság katasztrófája: **Mérei Gyula dr.**

Január 31. A héber költészet szelleme: **Szigágyi Géza dr.**

Február 14. József regénye (Thomas Mann): **Turóczi-Trostler József dr.**

Február 28. A francia zsidóság: **Szabolcsi Miklós dr.**

Március 13. Elbeszélő költészet a Bibliában: **Scheiber Sándor dr.**

Március 27. Messiási mozgalmak: **Löwinger Sámuel dr.**

Április 10. Jeremiás (Stefán Zweig): **László Zsigmond dr.**

Május 8. A skandináv zsidóság: **Gervai Sándor.**

Május 15. A Talmud szelleme: **Róth Ernő dr.**

Május 29. A Biblia és a legujabb ásatások: **Hahn Istvánné dr.**

Az Oneg Sabbat-rendezvényeket szombat délután 5 órakor tartjuk a Hitközség Diszlermében, VII., Síp-u. 12., II em. 33. Az előadásokon ifjusági kórusok héber dalokkal müködnek közre.

Az előadások látogatása dijtalan.

Jön! **Mazel in Liebe** *Jön!*

Országos Rabbiképző - Zsidó Egyetem Könyvtára

„Der Amerikaner Chussen"

A varsói Jiddis színház vendégjátéka.

Szombaton este zsufolásig megtelt a Józsefvárosi Színház, az „Amerikai vőlegény" című jiddis operett premierjén. Ez nem irodalmi esemény volt, hanem érdekes és figyelemreméltó szociológiai jelenség. Emberek százai hallgatták végig ezt a tartalmában és felépítésében igénytelen jiddis operettet, amely sem jobb, sem rosszabb nem volt, mint általában a világon játszott operettek 1947-ben. S ez a tárgyválasztásában kissé primitiv operett, mégis nyujtott valamit a közönségnek, amit más színházakban a legjobb darabok sem adhatnak meg: zsidó hangulatot és zsidó légkört, azt az elsüllyedt világot, amely ma már csak könyvekben, zenében és színpadon van meg s nemcsak a társadalmi változások, hanem a fasizmus kegyetlenkedő hadjárata is végleg elpusztította. „Heimische vinkl" otthonos kis zug, ez az operett, amelynél a dallamok, a zene sokkal fontosabb mint a mese, mert a melódiák képzettársitásokat indítanak meg a nézőkben s emlékeket ásnak fel a multból. A nézőtéren több embert láttam, akik behunyták a szemüket, nem nézték a színpad szegényes diszleteit, hanem csak a zenét élvezték, azt dudolták — s közben nagyon jól érezték magukat. Jól érezték magukat, egész egyszerüen azért, mert nem magasrendü irodalmat vártak, hanem valamit, amit ugy fejeznek ki: „jiddise tám". S ezzel a jól összehangolt jiddis szintársulat megajándékozta őket. A darab maga nem több mint egy anekdóta, a zsidó koesisról, aki Amerikában a maga módján karriert csinál.

A prózai szöveg azonban itt csak ürügy és alkalom arra, hogy egy rendkivül érdekes és szines müvész, Mischa *Bernstein* komédiázhasson és megnevettesse a közönséget. Mischa Bernsteinben sok természetes és rokonszenves zsidó humor van s ez megmenti őt attól a veszélytől, hogy a közönség megnevettetése érdekében alacsonyrendü fogások alkalmazására kényszerüljön. A szintársulatból a kis Mirjam *Bernstein* aratott még nagy sikert a pesti közönségnél, de sok tapsot kapolt Max *Furmansky*, Bezalel *Pickel*, Sally *Bernstein* és M. *Schweiger*. Mellő partnere volt Mischa *Bernsteinnek* Karola L. *Heller*, aki már az „Ibriger Mends" anyaszerepében fényes sikert aratott, szivhez szóló szerepében s most is megnyerte a közönség tetszését, mint énekes és táncos primadonna.

Az „Amerikai vőlegény" szombat esti bemutatója nagy siker volt, de ha pontosabban akarjuk kerögziteni azt a lelkiállapotot, amelyet a közönségben előidézett, akkor azt kell mondanunk, hogy néhányszáz zsidó ember fülbemászó dallamok országútján visszaszökött három órára a multba, egy életformába, amelyet talán ma már akkor sem vállalnának, ha nem pusztitották volna el a fasiszták olyan kegyetlenül, de mégis boldogságot okozott, mint egy régi képektől duzzadó családi album. S hogy ez sikerült, az teljesen a jiddis szintársulat érdeme.

GERVAI SÁNDOR

Oroszországból (Odessza) érkezett munkaszolgálatos:

Dr. Salamon Sándor, 13/1 kmsz. Odessza.

A Degob jelentése Oroszországban tartózkodókról

Geiszt Sándor, Kolozsvár, kb. 34 éves, terménykereskedő.

Genuth Izidor, Szatmár, kb. 43 éves, kántor.

Klein Sándor, Szatmár, kb. 26 éves.

A DEGOB információs osztálya (Bethlen-tér 2., I. 36.) közlése szerint fentnevezettek egészségesek és rövidesen hazatérnek.

A Pesti Izr. Hitközség irodalmi és zenei matinéi:

1947 december 21. *Ünnepi megnyitó előadás.* Megnyitó: **Geyer Albert dr.** — Kiss József emlékezete, előadó: **Turóczi-Trostler József dr.**

1948 január 4. A Biblia a századok zenéjében, előadó: **László Zsigmond dr.**

Január 25. Zsidó irók az ujabb magyar irodalomban, előadó: **Komlós Aladár dr.**

Február 15. A liturgia zenéje, előadó: **Szabolcsi Bence dr.**

Március 7. A zsidó irodalom Amerikában, előadó: **Komlós Otto dr.**

Március 28. Zsidó zeneszerzők a XX. században, előadó: **Szabolcsi Bence dr.**

Április 18. A mai Erec Jiszraél költészete, előadó: **Kardos László dr.**

Május 9. A mai Erec Jiszraél zenéje, előadó: **Kelen Hugó.**

A matinékat az V., Fürst Sándor-u. 21/b. alatti kulturteremben tartjuk vasárnap délelőtt ½11 órai kezdettel.

A rendezvényeken az előadókon kivül legkiválóbb zsidó müvészeink szerepelnek.

Belépésre müsor megváltása jogosit.

Jön! **Mazel in Liebe** *Jön!*

A Pesti Izr. Hitközség utján az alábbi jegyzékben felsoroltakat keresik külföldről

Jelentkezés VII., Sip-utca 12. I. 16. délelőtt 9—12.

1575 **Rein Aladár** asztalos és **Rajna Mária** szinmüvésznő Ujpestről keresi Spicez Andrye Suboticza.

1576 **Schwarcz Izidort** Szombathely, keresi a wieni izr. hitközség utján Paul Löwy

2035 **Rónai** Sándort, Weiss Manfréd gyári alkalmazott, keresi M. Provini, Zürich.

2037 **Zoller Hermant** 57 éves Wienből szül. Kopeczynce, utolsó lakás Dohány-utca 28. sz., keresi Jotti Pistreich Jolt River.

2043 **Born Tuckert, sz. Spiegel, Siegfried Tuckert, Ernőt** és **Ottót** keresi Elka Fleischmannova Boskovice.

2044 **Wachtel Kätbet, Grünfeldné Wachtel Erna** és **Leót** Bieslauból keresi Walter Benke Eystrup.

STERN BÁCSI ÉTTERME
ORTH. KÓSER
a régi helyén (VII., Rumbach Sebestyén-utca 10 szám.)
Előzékeny kiszolgálás! **UJBÓL MEGNYILT** Telefon: 227-082

Ujpesten otthont kaptak az elhagyottak

Ujpesten megnyilották az aggokházát s egyben Tórát avattak. Mélységesen zsidó ünnep volt ez, zsidó fájdalommal s zsidó örömmel...

Az ünnepség *Ábrahámsohn* főkántor és a kórus által mesterien interpretált zsoltár ó-éneklésével kezdődött, majd Ujpest nemrégen választott uj főrabbija, dr. *Murányi* Miklós méltatta a Tóra avatást.

Ezután megnyilt *Abádi* Ervinnek, az igazi zsidó müvésznek ihletéből fakadt, finomvonalu frigyszekrény.

A bibliai idézetekkel diszitett terem bejárata előtti nehéz bársony csüpe alatt dr. *Reiner* Imre, az Orthodox Izraelita Központi Iroda jogtanácsos alelnöke dr. *Görög* Frigyesnek, az A. J. D. C. magyarországi elnökének átadta az amerikai zsidóság által ajándékozott Tórát. Utána mincha ima keretében már az uj Tórából olvasták fel a heti szidra szakaszát.

Jelen voltak többek között az amerikai zsidóság képviselői, dr *Schwarcz Joe* és *Jacobson* Izrael, dr. *Görög* Frigyes, a Joint magyarországi elnöke, dr. *Szücs* Géza a Joint administrateur déléguée, *Domonkos* Miksa, a Pesti Izr. Hitközség ügyvezetője, dr. *Földes* István, a Segélyezési Bizottság elnöke, *Salamon* Mihály, a Magyar Cionista Szövetség elnöke, *Steiner* Marcell, a Pesti Chevra Kadisa elnöke, dr. *Sárkány* Lajos, a Budai Menházegylet elnöke, dr. *Geyer* Albert a Zsidó Világkongresszus magyarországi elnöke, az ujpestiek részéről *Schwarcz* Jenő hitközségi elnök, *Kerli* László, a pestkörnyéki hitközségek elnöke, dr. *Kulka* Gyula szertartásügyi előljáró.

A mincha imát dr. *Berg* József főrabbi igaz embernek igaz lelkéből áradt otthonavató beszéde követte.

Az ünnepségel köszöntő szavakkal fejezte be *Vida* Miklós, az O. Zs. S. B. budapesti segélyezési osztályának elnöke, akinek elgondolása szerint vált nyolcvan elhagyottnak otthonává ismét az ujpesti aggokháza.

Jó és olcsó
függönytartó
képkeretek
SZÉCSÉNYI
VII., Bethlen Gábor-utca 7 sz.
Telefon: 224-288.

NE DOBJA EL régi nyakkendőjét, olcsón ujjá alakítja **musz. szegyv. H. R.-né. V., Thurzó-köz 10. I. 2.** Cim közlésre érte megyek.

Országos Rabbiképző - Zsidó Egyetem Könyvtára

Háromszáz utcasepr ő

Irta: Gelléri Miklós

Hollandiába bevonultak a német csapatok. Mint más megszállt országokban, itt is első dolguk volt az ott élő zsidóság tervszerű kiirtása. Bejövetelük után pár nappal közhirré tették, hogy a zsidók jelentkezzenek, mert munkaszolgálatra viszik őket. A hollandok tudták, hogy ez a „munkaszolgálat" mit jelent és a munkásság együttérzése jeléül sztrájkba lépett.

Sztrájkba lépett Amszterdamban többek között háromszáz utcaseprő is, mire felvonultak a Gestapo pribékjei és az ülősztrájkot folytató háromszáz utcaseprőt egyszerűen legéppisztolyozták, példát statuálva, hogy így járnak azok, akik szolidárisak a zsidósággal.

Ez a háromszáz utcaseprő nem volt filoszemita, nem is volt „zsidóbérenc" (ahogyan *nálunk* nevezték azt a pár tisztességes embert, akik nem tudták szótlanul nézni az égbekiáltó embertelenséget, amelynek végeredménye hatszázezer magyar zsidó elpusztítása, mártirhalála volt), — csak emberek voltak, becsületes, gondolkozó emberek, akik az emberszeretet, a humanitás nevében tiltakozni akartak honfitársaik elhurcolása ellen és életükkel fizettek bátor kiállásukért. Akiknek szemében nem számított halállal (és milyen halállal!) büntetendő bűnnek a zsidó származás, az a tény, hogy valaki zsidó templomban imádta Istenét. Ódát kellene írni — igazi költő tollára méltó témával — a háromszáz amszterdami utcaseprő hősiességéről és égbenyúló márvány emlékoszlopot kellene felállítani emlékük megörökítésére (vérbeli szobrász vésőjének való munka, kőbefaragni a háromszáz egyszerű munkásembert, amint seprővel a vállukon masíroznak az önkéntes halálba), hogy ez az emlékmű hirdesse késő századoknak; voltak férfiak, voltak hősök az elnyomatás, a zsarnokság, a gyűlölet éveiben is.

Magyarországot is megszállták később a németek. Alkalom kínálkozik az összehasonlításra. Nálunk, sajnos, nem voltak oly nagy számban életüket kockáztató és feláldozó hősies ellenállók, (ha utólag sokan igyekeznek is ezt bizonyítani), nálunk bizony a lakosság szó nélkül tűrte — sokan közülük hangos szóval helyeselték — zsidó vallású és zsidó származású honfitársaik elhurcolását, ki az országból, a haláltáborokba, a krematóriumokba. Itt nálunk, némelyek, hogy nem tiltakoztak a zsidóság deportálása és legyilkolása ellen, hanem segédkezet nyújtottak a németeknek és a nyilas „testvéreknek", maguk is, tömegesen gyilkolták le a zsidókat. Ismeretlenek a Dunához kísérések, a tarkólövések és tudjuk, hogy a nyilas uralom napjaiban hányszor, de menynyiszer festette vörösre ártatlan zsidók vére a folyam hullámait. Most, amikor a Lánchid ujjáépítéséhez hozzáfogtak, csak egyetlen napon negyven elmeszesedett, megcsonkított hullát találtak a híd pilléreí közé beszorulva.

A hollandusok elmondhatják, hogy náluk a németek ölték halomra a zsidókat és az ellenállókat, de nálunk *nem csak* a németek gyilkoltak, nálunk a gyilkosok még ma is itt járnak közöttünk. Aki itt ül velem szemben a kávéházban, ahol e sorokat írom, — talán ez is gyilkos volt! A szomszédom az autóbuszban, a villamoson, talán az is sajátkezüleg oltotta ki hitestvéreim életét!

Emlékedjünk a háromszáz amszterdami utcaseprő esetle felett és sajnálkozzunk, amiért itt, nálunk, nem akadt, ha nem is háromszáz, de legalább egy, egyetlen bátor emberként viselkedő utcaseprő sem!

Egy sulyos hang a béke mellett!

Irta: Antal Gábor

I.

Az amerikai kis-zsidó — „jew of the street" — akinek törhetetlen békevágyáról már heteken ezelőtt írtunk ezeken a hasábokon, ujból megszólalt. Persze, nagyképüen hangzik ez az „ujból megszólalt", hiszen az amerikai zsidók a nap minden órájában és percében megszólalnak és a templomokban, gyüléstermekben, műhelyekben mindenütt állandóan felcsendül a világbéke nagyszerű hangja, hogy megriassza azok mesterkedését, akik két részre akarják szakítani a világot, akik ujból vérbe és gyülöletbe akarják sodorni az emberiséget. De ez a hang — mely im most „ujból megszólalt" — olyan hang, mely elhallatszik ide, a föld tulsó végébe is, olyan hang, melynek kopbahatlan csengése, hitele és hatalma van. Az atombomba ellen tiltakozó Einstein hangja, a művészi szabadságot bátran védelmező Chaplin hangja hasonlítható csak ehhez a hanghoz. Pedig női althang ez csupán, fájdalomtól árnyékolt, reszketeg hang, egyszerű emberi hang: Sally M. Goldstein sanfranciscoi zsidó asszony hangja, aki — mint arról a baloldali lapok beszámolnak — a „friscoi" anyák nevében kiáltványt intézett a szenátus uraihoz a négerekkel szemberi igazságtalan és megalázó bánásmód ellen és a béke mellett. „Mi anyák — irja kiáltványában a *Wallace*-hoz közelálló *„New World"* szerint Sally M. Goldstein — nem engedjük még egyszer vágóhidra fiainkat. *Nem engedjük, hogy fiaink a békés és termelő emberi munka helyett embert öljenek.*"

Nem tudjuk, hogy hány éves gyermeke van Sally M. Goldsteinnek, azt sem tudjuk, hogy fiu-e vagy leány. Azt azonban tudjuk, hogy az ő gyermeke bizonyosan nem volt Auschwitzban vagy Birkenauban, az ő gyermeke volt olyan szerencsés, hogy a világvihar idejében amerikai állampolgár lehetett. De az amerikai állampolgárok közül nem haltak-e meg ezrek és ezrek? Nem maradtak-e árván anyák, feleségek és gyermekek Amerikában? És Sally M. Goldstein vajjon nem érzi-e át ezek fájdalmát, azokéval együtt, akiknek gyermekeik az európai náci gázkamrákban pusztultak el? De igen, átérzi és megalkuvás nélkül ki is mondja, ami nagyon nagy szó, olyan szó, hogy térdet kell hajtani előtte.

II.

Mert nézzünk csak bátran önmagunkba: hányan vagyunk, akik ha nem is az embergyilkos Gonosszal, de megalkudtunk a körülményekkel, sorsunkkal és csak élünk, éldegélünk, nem törődve azzal, hogy életünknek van-e értelme, hogy valóban teremtő, alkotó életet élünk-e, mint azt a legszebb zsidó hagyományok és a kor feladata számunkra előírja? Nagyon sokan alkudtunk meg ilyen emberhez és zsidó emberhez nem méltó módon és sok anya, asszony van, akinek nincs más vágya, mint hogy olyan átlampolgár legyen, mint Sally M. Goldstein, hogy San Franciscoban vagy Detroitban vagy akár Honoluluban éljen, távol a fájdalmas emlékektől és távol attól a „zürzavar"-tól is, melynek — a maga befelé forduló, önmagával és senki mással nem törődő gondolatvilágában az európai politikai és társadalmi élet lerjedését-változását elnevezte. Hányan vannak közülünk, férfiak és asszonyok egyaránt, akik semmi mást nem akarnak, mégha a világ összeöl is feletlük, még ha a történelmi erőszakok megrecsegnek is, mint valami kis zugban „biztonságban" lenni, lemorzsolni a napokat! Nem kétséges, van okunk és jogunk a fáradtságra, de nem kétséges az sem, hogy érző, igazszivü embernek — de lassanként már a nem igazszivüeknek sem! — nem lehet mindegy, hogy körülötte mi történik. Ha tehát egy anya, akinek már elpusztult a fia, akinek nincs már több veszteniválója ezen a világon, észreveszi, hogy körülötte, veszélyben vannak a többi anyák, hogy vágóhidra akarják vinni az anyák vérében és kinban fogant gyermekeit, lehetetlen, hogy fel ne kelljen bánatából és süppedt gyászából, lehetetlen, hogy oda ne álljon azok közé, akik a béke érdekében, a háború ellen küzdenek! Ez után a háboru után az anyáknak — de különösképpen az annyit szenvedett zsidó anyáknak, a „jiddische mámmek"-nek — a világ minden táján fel kell ismerniük, hogy nem egy ember, vagy tiz ember, vagy akár száz ember, hanem *az imperializmus* okozza a háborukat és minden erejükkel azon kell lenniök, azokat a mozgalmakat és erőket kell támogatniok, melyek magának a *háboru lehetőségének*, az imperializmusnak a lába alól akarják örök időkre kibuzni a gyékényt.

Sopánkodásból, önmagunk gyötrésből semmi jó, semmi szép, semmi igaz nem fakad ezen a földön. Sally M. Goldstein, aki a legádázabb háborus uszitónak, Vandenberg szenátornak városában, San Franciscoban szervezte meg az anyákat, aki hallatta hangját, a hangján keresztül az anyák hangját, fényeskedő példa előttünk!....

III.

Mert tudnunk kell, hogy nemcsak politikai imperializmus van, amellyel bár nagyon nehéz, nagyon veszedelmes, de mégis szembe kell szállnunk, hiszen ha nem kockáztatjuk nyugalmunkat, akkor többet veszitünk, mint a kockázatot; egész emberségünk tartalmát elveszitjük. Társadalmi, családi im-

Butorvásárlók figyelem!
Olcsó árak. Részletre is, előleggel.
Hálók, kombinált szobák, garnitúrák, egyes darabok igen nagy választékban. Zimerman Akácfa-u 5
Szombaton zárva. Dohány-utca 42.

Varrógépek
ipari és háztartási célra. Kölcsönzés, javitómühely.
GYERMEKKOCSIK
nagy választékban, Bachrach, Dohány u 68. Tel: 222—687.

ROTTENBERG
veszi meg legmagasabb áron használt ruháit, kalapját, kalóchait. Akácfa-utca 65 Terézt-templomnál.

Országos Rabbiképző - Zsidó Egyetem Könyvtára

perializmus is van és ez is éppen elég nehéz. A magyar demokrácia ma már törvényül anti-imperialista irányban halad, a magyar Vandenbergek többé nem veszélyeztetnek bennünket abban, hogy kiálljunk a legelemibb emberi szabadságjogok védelmében. De vannak más erők is, melyek leküzdése majdnem olyan kockázatos és nehéz, mint Vandenberggel szembeszállni! Mik ezek az erők? *A lustaság, a kényelem, a ragaszkodás azokhoz a babonákhoz*, hogy a pénzszerzésnél nincs jobb és fontosabb valami a földön, vagy hogy a nőnek nincs más dolga, minthogy otthon üljön a konyhában, stb. Vannak, akik már régen felszabadultak ezek alól a nyomasztó babonák alól, vannak, akik csak most vívják küzdelmüket. Lehetetlen azonban észrevennünk, hogy nekünk, zsidó férfiaknak és asszonyoknak a békéért harcolók mellé való nyílt kiállás mellett, *saját portánkon is* meg kell találnunk a szabad békét és a békés szabadságot, hogy nincs senki közülünk, akit a maga „vonalán" ne illethe Sally M. sanfranciskoi zsidó asszony messzehangzó üzenete!...

Megnyitottam kóser baromfi üzletemet

Mindenkor friss és jóminőségü áruval állok b. vevőim szolgálatára, melyhez kérem szives pártfogásukat. **Kupferstein**, Almássy-tér 11.

NÉY SIMON szobrász
márványemlékművek és sírkőüzeme **Viola-utca 19.**

CHANUKÁRA
gyertya, trendeli, menóra
TALESZ, TFILIN
héberkönyvek vétel, eladás
Jahrzeittábla készítés
Ungár Mórnál, Király-utca 17. kapu alatt, vagy I. em. 4.

Ingjavitás
férfi és női fehérneműek készítése hozott anyagból is. **Inghelikán, VIII., Szent Királyi-utca 2.. Masz. özv. üzlete. Az Uj Élet olvasóinak 10% engedmény.**

Használt ruháját, szmokingját megveszi **Szender** ruhaház, Népszínház-utca 42—44.

MAGÁNYOS idős úriasszony lakótársnőt keres másfélszobás. **Özv. Hoffmann Mórné**, IV. Mária Valéria-u. 5, I. em. II. udvar.

2 HÓNAPOS csecsemőnek gondozására keresünk hozzáértő, szigorúan orthodox hölgyet. Jelentkezés Orthodox Családvédelmi Központ, VII., Dob utca 55. Ibtlión és csütörtökön 5—6 óra között.

A megszünt hitközségek nyomában

A megszünt hitközségek multjáról a következő ujabb beszámolókat közöljük:

Tápióbicske

A tápióbicskei hitközség kétszázéves multra tekint vissza. E hitközséghez tartoztak: Tápiószentmárton, Tápiósáp és Pánd község. Valamikor, évtizedekkel ezelőtt igen élénk zsidó élet volt Tápióbicskén, volt rabbija, szertartási személyzete, volt iskolája. Az idők folyamán a hitközségi élet lecsökkent, de az 1944. év előtti időkben még mindig volt Chevra Kadisája és nőegyesülete. Régi temetője megtelt és az 1940-es években exhumálták a temetői sirokat és a község által rendelkezésre bocsátott uj temetőben temetkeztek azóta.

A német invázió előtt tiz év óta dr. Klein Antal orvos, volt a hitközség elnöke, aki szigorúan őrködött a hitközség vallási élete felett. Ma a közel száz éves templom romokban hever, a templom kegyszereit ellopták, az ezüst-tárgyak egyrészét kénytelenek voltak a monori adóhivatalnak beszolgáltatni.

Később Tápióbicskét Nagykáta körzetéhez csatolták, melynek főrabbija Játta el a község lelkészi teendőit. A községben, mikor a hitélet virágzásban volt, 150 zsidó család lakott. A német invázió előtt ez már 50 családra redukálódott, ami kb. 150 személyt jelent. 1944-ben hatvan lelket deportáltak Nagykátán keresztül, ezek közül 5 tért vissza Bicskére, Tápiószentmártonra 3, Pándra 3 — és Sápra egy sem. Szomoru, hogy ez a virágzó község enyire elpusztult és ma már csak néhányan őrzik a régi virágzó hitközség emlékét.

A jászsági zsidó hitközségek

közül *Jászladány* és *Jászkisér* szerepel a megszünő hitközségek között. Mindkettő közel száz évig mint önálló hitközség működött. A szabadságharc után az addig csak alig megtürt zsidók már szabadon megalakithatták hitközségüket. A Jászság ugyanis kiváltságos terület volt 1848-ig, miként a bányavárosok, Mária Terézia óta a kiváltságaik közé sorolták a zsidók távoltartását is. Különösen a görög (örmény) kereskedők szállnak szembe József nádor intézkedésével, aki ismételten megengedte a kérvényező zsidóknak a letelepülést. *Jászladányban* már az ötvenes években működött egy *Russ* Herman nevü Kántor. Az első családok közül az anyakönyvek említik a Lustig, Adler, Deutsch, Gunst családokat. 1862-ben Büchler rabbi funkcionál. 1874-ben jelentik a kultusz miniszteriuminak, hogy iskolájuknál nincsen tanító. Hatvan évvel ezelőtt mint fiókhitközség a szolnoki hitközséghez csatlakoznak. Szép templomuk, iskolájuk, chevrájuk volt. *Jászkisérben* az első telepesek *Stern* Jakab és *Klein* Sámuel. Elég gyorsan fellendül a hitélet. Egyidőben még Jászapáti is hozzátartozott, mint fiókhitközség. Itt született dr. Leiner Adolf országgyülési képviselő, Vázsonyi Vilmos munkatársa. A zsinagóga a legszebb vidéki templomok közül is kiemelkedett egységes stilusával. A kongresszusi harcok alatt jelentős szerepet játszottak, részt vettek a status quo csoport kialakulásában. *Jászladányba* 36-ból 3-an, *Jászkisérben* 57-ből 10-en tértek vissza.

Sárvári neolog hitközség

A sárvári zsidóság története a századok homályába vész. Feltevések vannak arra vonatkozóan, hogy a mostani települést messze megelőzően, az utolsó vegyesházi királyok idején már zsidók éltek Sárvárott. Feltehetően az ausztriai, illetve nyugati *„hétközségi"* zsidók rokonai. A mohácsi vésszel egyidejüleg, a soproni kiüzetés idején szünhetett meg ez a település.

A mostani zsidó lakosság őse — a hagyomány szerint — Morvaországból ered a szinmagyar városba ért ugynevezett második vonalak, a 18. század végén. A legrégibb ismert zsidó családok a Schnabel, Lingel és Schwarcz családok. Tul a századfordulón, 1805-ben már hitközséggé szerveződtek, amely 28 tagot számlált. Első templomát a hitközség a bajor uradalomtól bérelte a Várkerületen, annak kerjében van a régi temető. Majd a Malom-utcában volt a második templom, amely az anyahitközségből kivált kongresszusi hitközség tulajdonába ment át. Ezt az utóbbi zsinagógát 1922-ben az akkori vezetőség nagyon szépen restaurálta. Mindezen kulturértékek nem élte tul a hitközséget. A nyilas dulás idején, 1944-ben, a németek kovácsmühelyt rendeztek be a szent helyen.

Még a szétválást megelőzően, az itteni zsidóságnak rabbija, átvonuló szolgája, chevrája, nőegylete volt. Továbbá 1850 óta háromtanerős iskolája. Az itteni zsidóság mindig lelkes hive volt a haladásnak és tevékeny részt vállalt a város iparosításában — amiért sajnos, kevés hálával találkozott. Halvany-Deutsch Béla báró megépitette a cukorgyárat, amely vállalat sziula megváltoztatta a mezőgazdasági termelést és lendületet adott a kis város életének. A neolog község utolsó vezetőségo a következőkből állott: Krausz Sándor elnök, dr. Eibenschütz Emil orvos alelnök, Weltner Jenő pénztáros, Grünfut Simon és Guth Sándor elöljárók, Winkler Oszkár jegyző. Mind talpig becsületes, igazi zsidó férfiak és közülük csak az utolsónak emlitett tért vissza. A hitközség 65 adófizetőjéből és 190 lélekszámából, vele együtt, mindössze 8.

Sárvár zsidósága mindaddig összhangban élt szinmagyar környezetével, mig kimutatható, szervezett uszitás ellene nem vert éket a lakosság közé. A neolog község tagjai között orvosok, magántisztviselők, kereskedők, vállalkozók voltak, akiknek minden ambiciója a családjuk és a közjó volt. Ezen közösség szomoru megszünésével egy szép, ékes ág hullott le a zsidóság fájáról.

LÖWINGER ALBERT

Uj KÉZIKOCSIT honnan végy? Bajnok-utca 34

Butorozott szobát keresek
konyhahasználattal, esetleg szoba-konyhás lakrészletet. Választ „Házaspár" jeligére a kiadóba.

DOLGOZÓ férfi keres albérleti **butorozott szobát**, lehetőleg a VII., vagy VIII. kerületben. Cim: **Fischer**, Delejny-u. **20. III. 19.**

FIATALABB, egyedülálló jobb nő keresünk kis háztartás vezetésére 2 személy mellé. Hálgyárlásban jártasság és ízletesen főzni tudás megkivántatik. Külön szoba, jó fizetés, családtagnak tekintjük. „Nyugodt otthon 1801" jeligére a kiadóba.

Megbizható, rendszerető
középkoru **főzőnőt/asszonyt** 2 személyes háztartásba felvesznek. V., Árpád-u. 12. Zsákvarrodá.

Anya nélkül maradt
nyolcéves, egészséges kislányunk intelligens, gyermekszerető zsidó családnál, teljes ellátásért **elhelyezném. „Gyermekszerető"** jeligére a kiadóba.

TRAFIKENGEDÉLYES üzlet, vezetőt, tőkével keresünk. Pozsonyi-ut 12. III. 14. Értekezés 5 órától.

Mielőtt haját festeti vagy daueroltatja mutassa meg
RENCZES fodrász- és hajfestőmesternek VI., Csengery-u. 84. Hajmunkák. Pedikür

Országos Rabbiképző - Zsidó Egyetem Könyvtára

Hirek Palesztináról

Az UNO Palesztina Bizottságának Felosztási Albizottsága befejezte munkáját

A nagy mérkőzés egyik jelentős fejezete zárult le a héten. A már oly régóta ülésező Felosztási Albizottság végre befejezte munkáját és egységes javaslattal fordult a palesztinai Albizottsághoz, amelyet az rövidesen a Teljes Ülés elé terjeszt. A javaslat lényege a következő:

Az angolok Palesztinából való kivonulása után, amely angol bejelentés szerint legkésőbb 1948 augusztus 1-én fog megtörténni, az UNO-nak ebből a célból kijelölt ügyi bizottsága veszi át az államhatalom gyakorlását. Két hónap alatt zsidó és arab demokratikus pártok és szervek közbenjöttével demokratikus kormányt állít fel, a felosztás szerint megállapított arab és zsidó államokban.

A javaslat szerint tehát 1948 október 1-én létrejöhet már a Zsidó Állam. Természetesen a felosztás elrendeléséhez szükséges még a Teljes Ülés kétharmados többségének hozzájárulása, erre azonban megbízható jelentések szerint minden reménye megvan azoknak, akik a felosztásban és így a Zsidó Állam felállításában látják a Palesztina problémája jelenlegi egyedüli megoldási lehetőséget. Próbálkozások és az ösztönös segítőkészség megnyilatkozásainak hosszú sora után jutottunk el végre eddig. Nehézséget természetesen mint mindig

Anglia magatartása

okozott. Előbb az orosz és amerikai javaslatok összeegyeztetése után május 1-ben állapodtak meg a bizottság tagjai az UNO Bizottság hatalomátvételét illetően. Ekkor Anglia bejelentette, hogy az angol csapatok csak augusztus 1-ig ürítik ki az Országot. A minden eszközök nélkül politizálgató UNO Bizottság kénytelen volt ezt tudomásul venni és elhatározta, hogy augusztus 1-én veszi át véglegesen a felosztást előkészítő Bizottság az ügyek vitelét, eddig is azonban az az előkészítő munkálatokat az UNO Bizottság a palesztinai kormánnyal együttesen végzi. Ennek a megoldásnak az volt a célja, **hogy angol csapatok kivonulása után rend és biztonság legyen az Országban és a felállítandó kormányok azonnal elkezdhessék munkájukat.** E második kompromisszumos megoldást is **felhevítette az angol Alexander Cadogan azzal a bejelentésével, hogy az angol kormány mindaddig, ameddig Palesztinában tartózkodik, nem kívánja megosztani a hatalmat az UNO Bizottsággal, mert ezzel előre prejudikálna már a felosztás mellett. Az angol kormány azonban semmi módon nem kívánja támogatni a felosztási tervet.** Nagybritannia természetesen nem törődik azzal, hogy amennyiben ottartózkodása idején nincsen lehetőség arra, hogy a kivonulása utáni helyzetet előkészítsék, úgy csak káosz és esetleg a szembenálló felekkel háborúja következhetik be. Az angol kormány több évtizedes uralmának után az „utóvéram a vízözön" politikai elvét kívánja mindenáron kierőszakolni a világ minden nemzetének szembenálló állásfoglalása ellenére is. Szinte engedménynek kell tekintenie azt, ha az angol kormány beutazási engedélyt fog adni az UNO kijelölt bizottsági tagjainak, hogy azok a mandátum beköszöntő kivonulás napján politikailag átvehessék az államhatalom gyakorlását.

A nemzetközi sajtóban nem egyszer felvetődik az a kérdés, miért ragaszkodik annyire merevén Anglia ehhez a súlyos és majdnem felelőtlennek mondható politikájához. Feltehető, hogy az angol kormány az UNO-nál csődbejutott politikájával kísérletezik most, az arab és zsidó nép felé. Az UNO-nál nem sikerült elérnie azt, — amit erre korábbi hírmagyarázatainkban többször rámutattunk —, hogy az Egyesült Nemzetek Szervezete kérje fel a kivonulással fenyegetődző Angliát a továbbmaradásra. Most a kaotikus állapotnak a kierőszakolásával arra számít az angol kormány, hogy a zűrzavart elkerülendő maguk az érdekelt népek fogják felkérni a továbbmaradásra Arab viszonylatban mutatkoznak is ilyen szándékok, mert ma már **az arab politika legfőbb célja a felosztás, illetőleg a Zsidó Állam felállításának megakadályozása.** Zsidó részről ilyen kéréssel sohasem fognak Angliához fordulni, mert a Jisuv minden eshetőségre felkészült. *Mose Shertok* már az UNO-nál is bejelentette, hogy a Jisuv az angolok kivonulása után önmaga is biztosítani tudja a Zsidó Állam területén a rendet.

Jeruzsálem helyzete

A Felosztási Albizottság csak a fentebb jelzett alapvető kérdésben hozott határozatot a részletkérdéseket illetőleg még nem tudják mindeddig megegyezni. Tekintettel arra azonban, hogy *Evatt*, az UNO Palesztina Bizottságának elnöke oly mértékben sürgette igen helyesen az albizottságok munkája befejezésére, hogy az inkább jónak látta a döntő kérdésben történt megegyezés után egyelőre befejezni tanácskozásait, uj helyzet állott elő. A hanza-vonákkal telitett tárgyalások befejezése nélkül veszélyesek lehettek volna a kérdésnek ez ülésszakban történő megoldására. Ha ugyanis az Albizottság nem fejezte volna be üléseit, úgy ennek az ülésszaknak a napirendjéről lekerült volna a Palesztina kérdés, illetőleg a megoldás csak a következő ülésszakra maradt volna. Felesleges rámutatni arra, hogy ez zsidó szempontból milyen hátrányos lett volna, nem is beszélve arról, hogy többszázezer ember életét milyen mértékben befolyásolta volna. Feltelős tényezők azonban inkább azt a megoldást választották, hogy a legkényesebb kérdésben, a felosztás kérdésében döntést erőszakolnak ki a Teljes Üléstől arra gondolva, hogy a részletekre vonatkozóan a kiküldendő UNO Bizottság állapodik majd meg.

Igy a Palesztina Bizottság a fentebb jelölt javaslaton kívül csak azzal fordul a Teljes Üléshez, hogy Guatemala, Izland, Norvégia, Lengyelország és Uruguay (Lengyelország jelenti az uj nevet) képviselőiből alkotott Bizottságnak adjon felhatalmazást a palesztinai felosztás keresztülvitelére. A **Bizottság által felállított kormányok két hónapon belül kötelesek demokratikus választásokat tartani** és igy demokratikus parlamentet felállítani. Az egyes kormányoknak kötelezettséget kell vállalniuk arra, hogy tartózkodni fognak a szomszédos állammal szemben minden fenyegetéstől, vagy erőszak alkalmazásától. Egyenlő jogokat adnak minden állampolgáruknak és szabad átutazást biztosítanak kölcsönösen a másik állam polgárainak, amennyiben az a nemzeti biztonságot nem érinti. **Megoldáshoz jutottak Jeruzsálem tekintetében is. Az Albizottság javaslata szerint Jeruzsálem és környéke nemzetközi negyed lesz,** amelynek élén nem palesztinai állampolgárságu kormányzó áll. Hatalmát nem Palesztinából toborzott rendőri erő segítségével biztosítja. Mellette törvényhozó testület működik, amelyet Jeruzsálem és környékének lakói titkos szavazással választanak. A kormányzónak vétójoga van. Közvetlen munkatársai jeruzsálemi lakosokból kerülnek ki, akik működésük idején a diplomatákat megillető nemzetközi jogokat élvezik. Jeruzsálem és környéke az UNO trusteeship bizottságának felügyelete alatt áll. **Jeruzsálemet katonailag teljesen kijelentik, függetlennek nyilvánítják, megtiltják területén az összes félhatalmi alakulatoknak működését.** De minden tervet felborithat Anglia, mert az Egyesült Nemzetek Szervezetének nincsen meg a lehetősége arra, — ugy látszik — hogy Angliát jobb belátásra birja. Nincsen meg ugyanis a garancia arra, hogy Anglia valóban kivonul augusztus 1-ig és ebből a szempontból igen feltünő Alexander *Cadogan*-nak a Felosztási Bizottság utolsó gyülésén tett következő kijelentése: „*Nem hiszem, hogy Nagybritannia a palesztinai mandátumot az egész közeljövőben feladni kívánná.*" Ilyen dodonai kijelentések természetesen megingatják az érdekelt népek hitát minden UNO döntésben. Bejelentette azt is, az angol megbizott, hogy időben közölni fogják, mikor vonuk ki a brit polgári közigazgatás Palesztinából. Ezzel kapcsolatban ismét nehezen értelmezhető kijelentést tett: „A kivonulás időpontja után eltekintve azoktól a brit hatóságoktól, amelyek **bizonyos területeken korlátozott mértékü feladatokat fognak ellátni,** nem lesz többé Palesztinában alkotmányos hatalom, hacsak az Egyesült Nemzetek Szervezete be nem tölti az ürt." Dodonai jellegü kijelentések ezek, amelyeket elsősorban nyilvánvalóan azok értenek csak meg, akik a kulisszák mögötti tárgyalások anyagát ismerik. Cadogan e kijelentése arra utalhat, hogy **Anglia mandátumának feladása után is bizonyos stratégiai pontokat, vagy a Negevben, titkos olajforrásokat továbbra is megszállva alatt kiván majd tartani.** Hogy ez mennyiben sikerül majd az angol kormánynak — a világpolitika további alakulásától függ.

A Szovjetuniót élteti a Jisuv

A Histadrut Haovdim a palesztinai munkásszakszervezet rendezésében az összes, a szakszervezethez tartozó pártok részvételével nagygyülést tartottak Tel-Avivban. A nagygyülés lelkesen éltette a Szovjetuniót és a többi szláv nemzeteket abból az alkalomból, hogy az UNO keretében a szláv blokk adta és adja a legtöbb támogatást a Zsidó Államnak és a Jewish Agency politikájának. Jellemző a palesztinai hangulatra, hogy a palesztinai kommunista párt, amely eddig mindig szembenállott a Jisuv

Irhabundák KLEIN EMIL szücsmesternél
Átszabások Telefon: 227-165. VII., Wesselényi-u. 33. II. emelet 5.

RÁDIÓ, PORSZÍVÓ és villamossági cikkek
SZENCZERNÉL VI., Vörösmarty-utca 31 sz.

Országos Rabbiképző - Zsidó Egyetem Könyvtára

munkáspártjainak cionista politikájával, szintén elküldte megbizottját a nagygyülésre, aki felszólalt és a következőképpen fejezte be beszédét: *„Éljen a független, demokratikus Zsidó Állam!"*

Az esetleg létesitendő palesztinai arab állam demokratikus jellegét mi sem bizonyitja jobban, mint az az eddig hivatalos helyről meg nem erősitett hir, hogy amennyiben az arabok mégis kénytelenek lennének elfogadni a felosztást, ugy az uj arab állam köztársasági elnökéül a volt jeruzsálemi Muftit, Hitler cinkostársát választanák meg. Ezt a hirt az „Enson Dakika" isztambuli lap egyik novemberi számában olvastuk.

Lapzártakor jelentik:

A héttőről keddre virradó éjszaka jelentik Lake Successből, hogy az *UNO Palesztina Bizottsága megkezdte az albizottságok javaslatainak tárgyalását.*

Napirend előtt a Szovjetunió megbizottja tiltakozott azon angol bejelentés ellen, hogy az angol kormány nem kivánja támogatni az Egyesült Nemzetek Szervezetét a Palesztina probléma megoldását célzó munkájában. Kijelentette, hogy Angliának érezni kellene az UNO tagsággal járó erkölcsi és politikai felelősséget. Mielőtt a javaslatok feletti szavazásra tértek volna át, a Jewish Agency képviselője bejelentette, hogy zsidó felfogás szerint, amennyiben az UNO lemondana a Palesztina problémában való beavatkozás jogáról, ugy ez háborut jelentene Palesztinában. Ha a zsidók nem ijednek meg az arab fenyegetésektől. Az arabok képviselőjének nyilatkozata szerint amennyiben az UNO a felosztás mellett dönt, ugy az arabok fegyverhez nyulnak. Az arab képviselő támadta a Szovjetuniót azért, mert szerinte a szovjet köztársaságok kormánya tizezrek számára ad segitséget az illegális bevándorláshoz. Az arab megbizott ezen kijelentésével csatlakozott az angol sajtóban többször felmerülő ilyen hangu megnyilatkozáshoz.

E felszólalásokat követően a Palesztina Bizottságban szavazás indult meg az egyes javaslatok fölött. — **Azt az arab javaslatot, hogy Palesztinában csak egy független arab államot állitsanak fel, 29 szavazattal elutasitották.** Mellette szavazott 12 és 14-en tartózkodtak a szavazástól. — **Azt az arab javaslatot, hogy a jogi kérdéseket a nemzetközi biróság elé utalják, 1 szótöbbséggel elutasitották el.**

*

Szerdán hajnalban a Palesztina Bizottság 25—13 arányban megszavazta Palesztina felosztását és igy a zsidó állam felállitását. Most már csak a Teljes Ülés kétharmados szavazása van hátra a probléma teljes megoldásához.

(GELLÉRT)

Jön! Mazel in Liebe Jön!

Az ereci zenei élet

Beszélgetés Zoltán Irénnel, a tel-avivi opera művésznőjével

Nagysikerü miskolci hangversenye után alkalmunk volt *Zoltán* Irén művésznővel Erec *zenei életéről* beszélgetni. A 100 tagu operaegyüttes, amelynek ő is egyik alapitó és törzstagja, staggione-szerüen járja be az országot, hogy a legeldugottabb kibucba is elvigye a muzsika varázsát. A szereplők, a szinházi személyzet, az összehajtható diszletek és kellékek autókaraván alkotva addig járják az országot egy-egy darabbal, amig az előadásba fektetett tőke kifizetődik. A haszon bizonyos kulcs szerint oszlják fel egymás közt, a sztárgázsi épp oly ismeretlen, mint a sugó intézménye. Nagy megtiszteltetésül szolgált Erecbe érkezkor *Zoltán* Irénnek, hogy sugó segisége nélkül kell debutálnia az ismeretlen szinpadon, mikor kétheti tanulás után a számára uj, ivritnyelvü Zsidónővel kellett bemutatkoznia. Nagy sikere bizonyitotta be, hogy érdemes volt a *megerőltető feladatra* vállalkoznia. Azóta már 12 ivritnyelvü opera szerepel állandóan repertoárjában. Ezeket eleinte csodálatos memotechnikai adottsággal, később szivós, kitartó nyelvtudással sajátitotta el. A müsoron — Wagneren kivül — minden nagy opera szerepel.

A társulat nivója elsőrangu, egy-egy előadás diszére válnék sok európai együttesnek, bár a tagok maguk is érzik, hogy szükségük volna a fejlődésre, ujabb, más produkciók tanulmányozására, mert ha csak önmaguk körén belül alkotnak és adnak elő, előbb-utóbb kimerül és egyoldaluvá válik tehetségük. Szükség volna tehát külföldi müvészek gyakori látogatására és sok tanulmányutra, aminek viszont anyagi akadálya van. A fizetés ugyanis nem több, mint 35—40 font, erre pedig mindenkinek a megélhetéséhez szüksége van. A mammutvagyon ismeretlen, bizonyosfoku kiegyenlitődött, megelégedettséget jelentő jólét uralkodik, igaz, hogy a mindennapiért keményen meg kell dolgoznia mindenkinek.

A zenekar tagjai között a világhirü „Palestina Orchester" tagjai is szerepelnek *Molinári, Münch, Bernstein* és más, világhirü vendégkarmester vezetésével — modern és klasszikus muzsikát nyujt országjáró operaelőadásain. Bérletben eikelt, zsufolt házak előtt játszanak városokban, kibbucban egyaránt.

Az együttesek egész évben müködnek, holtszezon nincs, csak nehezen tudott *Zoltán* Irén is 3 havi szabadságot kapni. Ezt az időt is tanulmányozásra, megfigyelésre használja fel. Nálunk, azon tul, hogy missziót teljesit — mert azt hozta el végre, amit eddig itt, ilyen formában nem hallottunk, t. i. Erec igazi muzsikáját — rádió és opera-szereplést is vállalt, örömére azoknak, akik még a régi időkből szerették müvészetéért. Ugy tervezi, hogy müvészi körutját Bécs és Páris felé folytatja, hogy összegyüjtse és feldolgozza benyomásait, tapasztalatait, amikkel majd az ereci zenekulturát gazdagitja.

Zoltán Irén az ereci rádió állandó szereplője. Mint érdekességet emlitette meg, hogy a rádióban elhangzott zeneszámokat filmszerü hanglekercsekre veszik fel, és a müvészek bármikor visszahallgathatják az előadást. Ez igen tanulságos és fejlődést, javitást szolgáló ujitás. E lekercseket azután egy gyüjteményben őrzik, ahonnan akármikor elővehető és felujitható az előadás. A rádióhallgatás általános és természetes kulturszükséglet, nem is luxus az amerikai világvevő törpekészülékekkel.

Erec zenei terméso sem marad el Európa, sőt Amerika nivójától. Az uj őseiben gyökeredző — zsidó muzsika megtalálta kifejezésmódját a modern zene nyelvén és megtelte helyét a mai zenei formák közt. Az operairodalomban — többek közt *Lavri:* Dan, hasomer cimü müve, — valamint a zenekari- és az operettmuzsika terén egyaránt állandó fejlődés mutatkozik. Ebből a munkából nemcsak külföldről jött, hanem már ereci talajból kinőtt komponisták is kiveszik részüket. Nagyon kedvelt és közismert a magyar származásu zeneszerző: Boskovitz. Hatalmas kolta és könyvgyüjtemény, valamint az egész világgal kapcsolatban álló kolta és könyvkiadó áll az érdeklődők rendelkezésére Jeruzsálemben.

A zenei utánpótlás nevelése is jó kezekben van. A magyar származásu muzsikuspedagógusok és müvészek itt is vezető szerepet játszanak, igy *Pártos, Hauser, Fenyves, Krausz* Ilonka. A gyermekek zenei képességét már a „gan jeladim"-ban (óvódában) erősen fejlesztik. Minden gyermek furulyázik — a chalil-on — ez náluk olyan természetes, mint az irás-olvasás elsajátitása. Ifjusági előadások, hangversenyek, ismeretterjesztő, nevelő tendenciáju koncertek mindennaposak és ezekből az ifjuság nemcsak mint hallgató, hanem mint aktiv muzsikus is kiveszi részét. Általában, mint ahogy minden téren a gyermek és fejlődésének érdeke az első, ugy a zenei nevelés fontossága is — a gyermek szempontjából — különös jelentőséggel bir Erecben. A kibbuc áldozatot nem ismerve küldi zeneiskolába rátermett gyermekeit és egy-egy sikerre az egész kollektiva büszke.

DR. SOLTÉSZ ELEKNÉ

Nagy zsidó letelepülések Alsó Sziléziában és Pomerániában

A bécsi *Der Neue Weg* közli, hogy Wroclawban (azelőtt: Boroszló) nagyszabásu zsidó kiállitás nyilt meg, amelyen hatalmas grafikonok mutatják a zsidók tömeges letelepülését Alsó-Sziléziában és Pomerániában. *1945 közepén csupán 4000 zsidó élt ezeken a vidékeken. Most a zsidók száma 71.809 és 38 városban, községben müködnek zsidó hitközségek.*

URI CSALÁDHOZ nyánikozik jobb nő, **házvezetést** elvégez, **kósert** érti, 1—2 személy lehet. 8—2-ig. VIII., Magdolna-ut 12., II. 26.

FRANCIA, angol, olasz nyelvtudással, jómegjelenésü uriember titkárnői állást vállal, vagy üzletbe elmenne. Budapest, VI., Jókai-utca 40. II. 11.

BUTOROZOTT SZOBA 1-ÉRE jobb férfi részére **kiadó.** Kazinczy-utca 16. III. emelet 8.

Szőrmével bélelt kabátok szakszerű tisztitója
Balog György VI. ker., Andrássy-ut 53 (Nagymező-utcai oldalon.) Telefon: 221—129

Müvészi siremlékek nagy választékban
BOROS JÓZSEF VII. ker., Dob-utca 2. sz. Telefon: 227-668.

Országos Rabbiképző - Zsidó Egyetem Könyvtára

HIREK

— **A Pesti Izr. Hitközség uj tanerői.** A Pesti Izr. Hitközség november 25-én 15 uj tanárt és tanitót iktatott be tantestületéhez. Az ünnepélyes beiktató aktuson *Stöckler* Lajos elnök üdvözölte az uj tanerőket.

— **Kodály Zoltán uj műve az OMIKE hangversenyén.** Kodály Zoltán, a világhirü zeneszerző, a Tudományos Akadémia és a Művészeti Tanács elnöke, már az OMIKE legutóbbi hangversenyén feltünést kelto beszédben elmékezett meg azokról a rendkivüli teljesitményekről, melyeket a zsidó müvészek az üldöztetés éveiben a Goldmark-teremben próbálkoztak. A beszédnek a rádióközvetités folytán nemcsak az országban, de külföldön is nagy visszhangja támadt. Most Kodály Zoltán a mártirhalált halt müvészek emlékére „Sirató ének" cimmel kórusmüvet komponált, melynek szövegét Bodrogh Pál irta. Az uj müvet a Zeneakadémián, az OMIKE december 14-iki hangversenyén, az operaházi tagokból alakult vegyeskar fogja *Fraknói* Károly vezényletével bemutatni.

— **A Zsidó Egyetemi Hallgatók Szervezete hangversenye.** Vasárnap, november 30-án, délelőtt 11 órai kezdettel, nagyszabásu müvészhangversenyt rendez a ZSEHSZ, a Zeneakadémia nagytermében, a szegénysorsu zsidó egyetemi hallgatók téli felsegélyezése javára. A hangversenyen *Ascher* Oszkár előadómüvész, *Dénes* Vera gordonkamüvésznő, *Farkas* Sándor, *Fehér* Pál, *Gábory* Magda, *Halász* Gitta, *Kálmán* Oszkár, az Operaház müvészei, *Kósa* György zongoramüvész, *Sebő* Miklós előadómüvész és *Zoltán* Imre, a Tel Avivi Opera müvésznője müködnek közre, részben zsidó tárgyu számokkal. Jegyek a matiné kezdete előtt, a helyszinen válthatók.

— **A Szocialista—Cionisták** (Ichud—Mapáj) **Pártja** december 1-i összejövetelén (Fürst Sándor-u. 21/b. d. u. 6 óra), *Sós* Endre, a közismert publicista tart előadást: *Zsidó ellenállás — zsidó partizánok* cimmel, egy olyan témával foglalkozva, amely jóformán ismeretlen. Közreműködik: *Fehér Zavan* Sándor hegedümüvész.

— **A Wizo debreceni emlékestje.** A „Wizo" debreceni csoportja nov. 11-én tartotta meg ünnepélyes keretek között „Mártirok erdeje" emlékestjét. Dr. *Weisz* Miksa főrabbi megrázó szavakkal emlékezett meg a deportálásban és a munkaszolgálatban elpusztitott „Wizo" tagokról. *Ehrenfeld* Artur héber dalai, valamint *Stark* Ervin szavalata nagy tetszést aratlak. *Péterfi* Endre erecl bezámolója következett, amelyben megvitágitásba hozta a palesztinai kérdést, az ottani életet, az arab—zsidó viszonyt. Az emlékest a Hatikvával ért végel.

Az 1944. év vértanuiról való megemlékezés időpontjai

Az Országos Iroda Beth Din-je közleménye:

Elhalálozás 1944. évben				Jahrzeit 1947-ben		
1944	nov.	30,	(Kiszlév 14.)	csütörtök	nov.	27.
1944	dec.	1,	(„ 15.)	péntek	„	28.
1944	„	2,	(„ 16.)	szombat	„	29.
1944	„	3,	(„ 17.)	vasárnap	„	30.
1944	„	4,	(„ 18.)	hétfő	dec.	1.
1944	„	5,	(„ 19.)	kedd	„	2.
1944	„	6,	(„ 20.)	szerda	„	3.

Akik csak azt tudják, hogy hozzátartozójuk 1944 nov. 17. és december 16. között halt meg, azok ez évben november 13-án (Cheswán hó utolsó napján) tartják az évfordulót.

Martiremlékműavatás Kálkápolnán

Kegyeletes ünnepség keretében avatták fel november 12-én a kálkápolnai régi zsidó temetőben *Rosenfeld* Mór kezdeményezésére, a deportálásban és munkaszolgálatban mártirhalált halt 81 hittestvér emlékére felállitott emlékmüvét. Az ünnepség *Engel* Miksa gyöngyösi főkántor gyászénekével kezdődött. *Bleier* Adolf hitközségi elnök beszéd ezután. Rámutatott arra, hogy a gyülölet felszitása a lelkek megfertőzése végeredményben az egész ország pusztulásához vezetett.

Áhitatos csendben kezdte meg avatóbeszédét *Klein* Mózes budapesti rabbi. Utalt arra, hogy ellenségeink bünbánata reményünk szerint mindannak az ellenkezőjét fogja meghozni, ami történt, egy uj demokratikus világ felépitését, melyben nem ismétlődhetnek meg a felejthetetlen borzalmak. Megrendítő beszédét az árvák kaddis imájával fejezte be. Utána *Tannai* Andor főjegyző fejezte ki a katolikus egyház és a község együttérzését. *Szecskó* András a Nemzeti Bizottság és a Szociáldemokrata Párt nevében beszélt. A MKP szónoka kiemelte, hogy a demokráciában megszünt a különbség zsidó és nemzsidó között. *Keresztes* Géza igazgató a polgári iskola nevében emlékezett meg elpusztitott tanitványairól. *Székely* Endre az egri hitközségek együttérzését tolmácsolta. A MÜSz bajtársak nevében *Kunovits* Imre emlékezett meg a mártirokról. *Engel* Miksa gyöngyösi főkántor, *Wéber* Áron volt káli kántor és *Wéber* Imre mezőkövesdi kántor gyászéneke után *Bleier* Adolf hitközségi elnök zárószavaival ért végét az emlékavató ünnepség.

— **A Pesti Izr. Hitközség VII/Belső Erzsébetvárosi Körzetének Hölgybizottsága** *december 7-én* nagyszabásu, jótékonycélu, müsoros, táncos teadélutánt rendez az Ékszer és Drágakőcsarnok nagytermében (Somogyi Béla-ut 3/a). A müsor keretében fellép *Mischa Bernstein*. — Jegyek korlátolt számban a VII/Belső Erzsébetvárosi Körzet irodájában, (VII., Erzsébet-krt. 26. I emelet.) Telefon: 422—353 kaphatók.

— **Zsidó naptár.** Dr. *Bernáth* Miklós körzeti rabbi szerkesztésében, az 1947—48. esztendőre, zsidó naptár jelent meg; a zuglói templomkörzet áldozatkészségéből. A héber rész a hétköznapi, szombati imákat és a mazkirt tartalmazza, a magyar részben dr. *Endrei* S. Henrik „Mezőfi Vilmos emlékezete" cimen ir. Dr. *Scheiber* Sándor „A tudós kinéséről szóló példázat története" cimü tanulmánya jóval tulhaladja azt a szinvonalat, amelyet a legigényesebb naptár is maga elé tüzhet. Dr. *Bernáth* Miklós több szivhez szóló magyarnyelvü imát ült az izléses kiállitásu naptárban.

— **Házasság.** *Frankl* József Jánosháza és *Klein* Magda Hajduszoboszló f. hó 30-án, délután ½2 órakor tartják esküvőjüket Hajduszoboszlón. Minden külön értesités helyett.

KETSZOBÁS komf. lakásomat megosztanám idősebb, egyedülálló jobb nővel. „Hogy ne legyek egyedül" jeligére Pakshoz, Bajcsy Zs.-út 29.

Ékszerek, órák, ezüstáruk
vétele, eladása legelőnyösebben
KENDÉ-nél Teréz-körut 18

IRHABUNDA, KERCZ-PÉZSMA különlegességek a készitőnél. Átszabások

WACHTEL szücs VII, Nagydiófa-u. 2. (Rákóczi-útnál Szombaton zárva.

SIRKŐ PFEIFER és HESZKI
Somogyi Béla-út 3/c.

Borotválkozzon
a valódi „HARAB" sváji
villanyönborotvával
Vallási szempontból kifogás alá nem esik. Használata könnyü és kellemes. Kapható jobb drogériákban, késes és elektromos szaküzletekben. Ha valahol még nem kapható, ugy forduljon a képviselethez: **Kosztelitz és Tsa. Budapest, V., Sas-utca 11. Telefon: 180—429.**

— **A Debreceni Izr. Általános és Kereskedelmi Polgári Iskola,** mely a debreceni statusquo hitközség által 1944-ig fenntartott három iskola (zsidó gimnázium, zsidó polgári leány- és elemi iskola) utóda, a felszabadulás után most elsőizben jelentette meg értesitőjét. Ez az értesitő mint az ország zsidó iskoláinak eddig megjelent értesitői szintén első kötelességének tartja, hogy megemlékezzék tantestületének mártirhalált halt tanáráról és tanitóiról. 13 mártirről tesz emlitést az értesitő, közöttük dr. *Kardos* Albertről, a debreceni zsidó gimnázium egykori nagynevü igazgatójáról is. Az évkönyv lapjait forgatva nagy érdeklődéssel olvastuk dr. *Weisz* Miksa debreceni főrabbi szakszerü hozzászólását a zsidó ifjuság neveléséhez. A továbbiakban a tanév történetével foglalkozik az értesitő. Ennek során az iskolának a vallás-erkölcsi és demokratikus nevelés terén elért eredményei tarthatnak számot elismerésre. Az érdekes értesitőt *Gábor* Dezső igazgató szerkesztette.

Mezőgazdaságba lehetőleg nőtlen, gyakorlott
lspán kerestetik
Moór, Lánchid-utca 15.

CSINOS, intelligens, finomlelkü, nemi hegemónnyal rendelkező, **tisztviselőnő hugom** részére, komoly, vallásos, egyszerü fiuval bíró
élettársat
keresek. **„Meleg otthonra vágyó, 36—42-ig"** jeligére a kiadóba

ELFOGLALTSÁGOM miatt ezuton keresem **csinos, 17—20 éves kisleány ismeretségét házasság céljából. „Komoly 20"** jeligére **Boros** hirdetőbe, **Andrássy-ut 54.**

Kisflamnak jó apukát, magamnak rendes, becsületes férjet keresek negyvenes, lehetőleg bőrdiszmüves személyében. Kis lakás, üzlet-mühely van. **„Musz. özvegye"** jeligére a kiadóba.

Benősülne kisebb gazdaságba egyedülálló, 27 éves, gazdasági iskolát végzett fiatal ember. **„Dolgozó"** jeligére **Boroshoz, Andrássy-ut 54.**

Országos Rabbiképző - Zsidó Egyetem Könyvtára

ESKÜVŐRE

férfi- és női ruházat kölcsönzése és vétele. Vidékre is. Tóth, Akácfa-utca 6., üzlet. Telefon: 421—299.

Házasságokat
diszkréten
közvetít
uriasszony.
IX., Ráday-utca 15. I. 14.
Telefon: 384-404.

CSINOS, jóküllejű, 40-es urisszony, musz. özvegy, üzleti elfoglaltsága miatt ezulon keresi **élettársát,** jóküllejű, pozícionált ur szemelyében, 57 éves korig. **„Biztos jövedelem"** jeligére a kiadóba.

CSINOSNAK mondott, vigkedélyű, dolgozó **urilány,** lakással, butorral, kelengyével **férjbemenne** olyan uriemberhez, **aki szeretetre vágyik.** Gyermek **nem akadály. „38—45-ig"** jeligére a kiadóba.

Benősülhet

45—50 éves kereskedő jólmenő **élelmiszer üzletembe,** bus-szakma előnyben. **„Szombatlartó 50"** jeligére a kiadóba.

A HAPOEL M. S. E. hirei

Fulball, Vasárnap, 23-án labdarugócsapatunk a Cérnagyár csapata ellen, mely az őszi idényben a III/6. csoport bajnoka, játszott bajnoki mérkőzést, melyet 3:1 (1:1) arányban elvesztett.

Röplabda. Az 1947-es őszi röplapbajnokságban az I. osztály 1. férficsapata 6 mérkőzésből 1-et nyert, 5-öt vesztett. Az I. osztály Szövetségi Díjért játszó csapatunk 7 mérkőzésből 2-őt nyert, 5-öt vesztett. A III. osztály férficsapatunk 6 mérkőzésből 3-at nyert, 3-at vesztett. A legjobb eredményt I. osztályu női csapatunk érte el 3 mérkőzésből 2-öt nyert, 1-et vesztett.

Edzések: Kedden reggel ½7-kor I. osztály 1 férficsapat. Szerda reggel ½7-kor I oszt. Szöv. Díj csapat és III. oszt. férficsapat. Csütörtök reggel ½7-kor I oszt. 1. férficsapat. Péntek reggel ½7-kor I. II. oszt. női csapat tart edzéseket a Szentkirályi-u. 25. sz. alatti NTE tornatermében. (Sándor-u. sarok). Kérjük sportársainkat, hogy az edzésekre pontosan és szorgalmasan járjanak el.

Box, dzsin-dzsicu. Kérjük e sportágak kedvelőit, hogy edzésekre kedvelőit, hogy edzéseikre kedden és csütörtökön este 7 órakor a Sziget-u 8—10. sz. alatti iskola tornatermében jelenjenek meg. Az edzéseket Erdős Miklós, a kiváló szakember vezeti.

Uszás. Uszóinkat levélben értesitjük az edzések idejéről és a Magyar Uszó-Szövetség által legazolt tagjainknak egyuttal elküldjük a tréningjegyet. Jelentkezés és felvilágositás központi irodánkban.

Schulz Jenő cég
órás-ékszerész (órajavitás)
VII., Wesselényi-u 6., a régi házban
Gergely Miklós
aranyműves és ékszerész
VÉTEL! Tel.: 422-345. ELADÁS!

Társaságbeli legdiszkrétebb házasságközvetitő. **Doktorné**
Király u. 57. I. 8. Telefon: 421-930

Svájci állampolgár

30 éves, **export—import kereskedő,** kitünő családból, hozzáillő, gazdag, csinos és lehetőleg szőke leányt **venne feleségül. „Rokonom Budapesten"** jeligére a kiadóba.

Ötvenes uriember
benősülhet

elegáns, nagy üzletbe. Bővebbet **Davidovicsné, Erzsébet krt. 35.** Délután 4-től.

Megnősülne

30 éves kereskedő. Szép kis házam és komoly jövedelmező üzletem van. Elvenném azt a kellemes külsejű szolid, házias hölgyet, aki szivesen él vidéken és hozományával is rendelkezik. **„Eddig vártam 1947"** jeligére **Futak-hirdetőbe, B.-Zsilinszky-ut 29.**

Házasság céljából

megismerkedne pestkörnyéki, 48 éves, jómegjelenésü,
önálló kereskedő,
oly csinos, intelligens hölggyel, ki némi anyagiakkal rendelkezik, vagy esetleg benősülne. Hévzelkes választ kér **„Ideális"** jeligére a kiadóba.

Benősülne komoly üzletbe

vagy üzembe 44 éves, csinos, nőtlen ember. Elvenne csinos, intelligens urinőt 32—38-ig. Lehet özvegy is. **„Becsületes"** jeligére a kiadóhivatalba.

Szakmám van. Párom nincs. Igy keresek egy rendes férfit. „27 éves vagyok"

VIDÉKI városban élő, igen jómegjelenésü, intelligens, háztartásban üzletben perfekt, **szolid urilány,** olyan jóvérü, jómegjelenésü, 50 körüli **özvegy uriembert keres,** aki szintén nagyon egyedül érzi magát és szerény, hüséges, megértő **élettársra** vágyik. **„Jólelkü 41"** jeligére a kiadóba.

45 ÉVES muszos özvegy ismeretség hiányában ezulon keresi hozzáillő, szerényigényü ur ismeretségét **házasság céljából. „Feltétlen egyszerü"** jeligére a kiadóba.

Melyik intelligens uriember vágyik meleg otthonra?

Harminchét éves, csinosnak mondott, szellemes külsejü uriasszony vagyok, ezuttal férjemet várom, de sajnos hiába. Társaság hiányában keresem ahhoz illő uriember ismeretségét 45-től, aki biztos jövedelemmel rendelkezik. Két szobás összkomfortos lakásom, jó fűtésem és százezer forint készpénzem van. **„Remek házinszony"** jeligére a kiadóba.

ZSIDÓ URIKORÚK legmegbizhatóbb házasságközvetitője
GOLDNÉ
VII. Alsóerdősor 8. fszt. 2.
Telefon: 221—349

Benősülhet

55—60 éves, **szombatlartó kereskedő,** körüli üzletembe, **textiles** előnyben. **„Megértés 60"** jeligére a kiadóba kérek.

Házasság céljából

megismerkednék 60-on felüli urral, lehet önálló iparos vagy kereskedő, esetleg vidéki is. Egyedülálló otthonra vágyó. **üzlethez értő 50-es nő vagyok.** Némi készpénzzel és kelengyével rendelkezem. Leveleket **„Megértés"** jeligére a kiadóba.

Dolgozó özvegyasszony
férjhez menne

intelligens urhoz, 45—55-ig. Kétszobás lakásom és 14 éves fiam van. **„Nyugodt otthon 8"** jeligére a kiadóba.

27 éves, csinos, fekete árvalány, tizezer forinttal, intelligens **férjet keres**

40-ig, kinek önálló üzlete van. **„Élettárs 200"** jeligére a kiadóba.

45 ÉVES, musz özvegye vagyok, megismerkednék **házasság céljából** olyan urral, kinek jövedelme van, keresettel és lakással én is rendelkezem. **„Szeretetre vágyom 50"** jeligére a kiadóba.

MUSZ ÖZVEGYE, 38 éves, főbérleli lakással, önálló keresettel, 10 ezer forinttal, **dolgozó élettársat keres,** kiben kis gyermeke is apát találna. **„Nyugodt otthon 500"** jeligére a kiadóba.

Megnősülne vagy benősülne

27 éves órás és ékszerész, kimondottan jó munkás, keresi hozzáillő 19—23-ig, intelligens ortodox nő ismeretségét **„Pestre vagy vidékre"** jeligére a kiadóba

SZÉP LAKÁSSAL, foglalkozással, külső, belső kvalitásokkal **férjbemennék** 55 körüli, megfelelő jövedelmü uriemberhez. Vidékre is. **„Kimondottan csinos 360"** jeligére a kiadóba.

45 ÉVES, komoly, csinos, textil üzlettel, özvegy asszony férjbemenne 50—60-ig intelligens, izr. uriemberhez. **„Kölcsönös szimpátia"** jeligére a kiadóba.

24 éves, iskolázott, deportált lány vagyok, aki mindent és mindenkit elveszitett.

Feleségül mennék

egy olyan férfihez, aki nem anyagiért nősül, hanem boldog családi életre vágyik. Ha akad ilyen, **ugy kérem irjon: Medvesek Józsefné címére Benkő Verának, Pécs, Kassa-utca 24.**

A zsinagóga naptára

November 27, csütörtök: Kiszlév 14, péntek: 15, szombat: 16, vasárnap: 17, hétfő: 18, kedd: 19, szerda: 20, csütörtök: 21.

Szombaton, november 29-én heti szidra: Vájislách, haftóra: Óbadju.

IMAIDŐK:

Imaházak	Péntek	Szombat				Vasárnap	
	este	reggel	d. e.	d. u.	este	reggel	este
Dohány	1/4 5	7 15	10	4	4 45	7	1/4 5
Rumbach	4	7	10	3/4 4	4 45	7	1/4 5
Bethlen	4	7	10	3/4 4	4 45	7	1/4 5
Csáky	4	7	10	3/4 4	4 45	7	1/4 5
Dózsa	4	7	10	3/4 4	4 45	7	1/4 5
Nagyfuv.	4	8 —		3/4 4	4 45	7	1/4 5
Páva	4	9 —		3/4 4	4 45	7	1/4 5
Zugló	4	7	10	4	4 45	7	1/4 5
Fiuárvah.	1/4 5	7	10	4	4 45	7	1/4 5
Leányárv.	1/4 5	7	10	4	4 45	7	1/4 5

Péntekesti gyertyagyujtás: 3 óra 45 perekor.

BUDAI ISTENTISZTELETEK

November 28. pénteken este 4 órakor, november 29 szombaton d. e. ½11 órakor, november 29. szombaton d. u. ¼5 órakor, a II., Toroczkó-u 6/b. sz. a. imaházban szombaton reggel ½9 órakor. Hétköznap reggel ¼8 órakor. (Tóraolvasó napokon 7 órakor.) Hétköznap este ¼5 órakor. **Istentiszteletek helye:** III. Kunfi Zsigmond-u. 49., XI., Bocskay-ut 37., II., Toroczkó-u. 6/a. és péntek esténként II., Fő-utca 12. szám alatt.

Óbudai istentiszteletek kezdete a Lajos-utcai templomban: péntek este 4, szombaton délelőtt 9 órakor.

A Zsidó muzeum nyitva:

szombaton 11—13,
vasárnap 10—13,
csütörtökön 16—19 óráig.

MUSZ ÖZVEGYE, 38 ÉVES, most költözött Budapestre, berendezett 2 szobás összkomfortos lakása, 25.000 forint készpénze, vidéki ingatlana van. Ismeretség hiányában keres

hozzáillő férjet

jómegjelenésü intelligens, biztos egzisztenciáju, minden információt kiállító ur személyében, 48 éves korig. **„Lehet vidéki is 13"** jeligére.

UJÉLET
A MAGYAR ZSIDÓSÁG LAPJA

Szerkesztőség és kiadóhivatal
VII., Sip-u. 12. — Telefon: 423—930.

Kiadótulajdonos:
A MAGYARORSZÁGI IZRAELITÁK ORSZÁGOS IRODÁJA

Felelős szerkesztő és felelős kiadó:
ROÓZ REZSŐ

Beküldött kéziratokat nem őrzünk meg s visszaküldésükre nem vállalkozunk.

Előfizetési dijak: egész évre 48 Ft, félévre 24 Ft, negyedévre 12 Ft. Takarékpénztári csekkszámla száma: 26.209.

Nyomatott a Globus nyomdai müintézet rt körforgógépein.
Budapest, VI., Aradi-utca 8

Felelős nyomdavezető: Margittay Antal ig.

Országos Rabbiképző - Zsidó Egyetem Könyvtára